

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE

FINANŠU UN GRĀMATVEDĪBAS NODAĻA

**AS CITADELE BANKA FINANŠU DARBĪBAS
ANALĪZE SALĪDZINĀJUMĀ AR LATVIJAS
KOMERCIBANKU NOZARES RĀDĪTĀJIEM**

**Financial analysis of commercial bank Citadele compared
to latvian commercial banking sector indicators**

BAKALAURA DARBS

Finanšu menedžments bakalaura profesionālā studiju programma

Autore: **Kitija Anžela Zadinane**

Studenta apliecības nr.: kz15036

Darba vadītāja: Dr.ekon., asoc.profesore Irina Solovjova

Rīga, 2019

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir “Citadele banka finanšu darbības analīze salīdzinājumā ar Latvijas komercbanku nozares rādītājiem”.

Bakalaura darba mērķis ir veikt AS Citadele banka finanšu darbības analīzi un salīdzināt to ar Latvijas komercbanku nozares vidējiem rādītājiem, kā arī izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus.

Lai sasniegtu izvirzīto darba mērķi tika izpētīta teorētiskā informācija par banku nozari, tās vēsturi un banku raksturojošiem finanšu rādītājiem.

Darbā tika izmantota deskriptīvā finanšu analīzes metode – horizontālā un vertikālā analīze, ekonomiskās analīzes metode – rādītāju aprēķināšana un salīdzinājums, kā arī monogrāfiskā metode.

Kopējais bakalaura darba apjoms ir 60 lappuses. Darbs satur 4 tabulas, 9 attēlus un 5 formulas. Darba izstrādei tika izmantoti 25 informācijas avoti, tādi kā: LR likumi un normatīvie akti, mācību grāmatas, Citadele banka finanšu pārskati un elektroniskie resursi.

Atslēgvārdi: komercbanka, finanšu analīze, finanšu rādītāji, finanšu sektors, banku sektors.

ANNOTATION

The subject of the Bachelor thesis is “Financial analysis of commercial bank Citadele compared to latvian commercial banking sector indicators”.

Objective of the Bachelor thesis is to do financial analysis of commercial bank Citadele and compare the data with latvian commercial banking sector indicators, summarise the results and make proposals following the research.

In order to achieve the objective, the theoretical information on the banking sector, its history and financial characteristics characterizing the bank were researched.

The descriptive financial analysis method - horizontal and vertical analysis -, economic analysis method – calculation and comparison of indicator and monographic analysis method was used in the Thesis.

The thesis paper consist of 60 pages. The study contains 4 tables, 9 images and 5 formulae. For the development of the diploma paper, 25 sources of information were used, such as: laws and regulations of the Republic of Latvia, textbooks, bank Citadele annual reports and other electronic resources.

Key words: commercial bank, financial analysis, banking sector indicators, banking sector.

Saturs

Anotācija	1
Annotation	3
Ievads.....	5
1. Latvijas komercbanku sistēmas attīstība un darbības teorētiskais pamatojums	7
1.1. Latvijas komercbanku sistēmas attīstības vēsture.....	7
1.2. Komercbanku sistēma Latvijā mūsdienās	14
1.3. Komercbanku darbības rādītāju teorētiskais raksturojums	19
2. AS Citadele banka finanšu pārskatu strukturāli dinamiskā analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam	27
2.1. AS Citadele banka attīstība	27
2.2. AS Citadele banka peļņas vai zaudējuma aprēķina strukturāli dinamiskā analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam	32
2.3. AS Citadele banka bilances strukturāli dinamiskā analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam	36
3. AS Citadele banka darbības rādītāju analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam salīdzinājumā ar Latvijas komercbanku nozares rādītājiem.....	41
3.1. AS Citadele banka kapitāla un kapitāla pietiekamības rādītāja analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam	41
3.2. AS Citadele banka likviditātes rādītāja analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam	45
3.3. AS Citadele banka rentabilitātes rādītāju analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam	49
Secinājumi	54
Priekšlikumi.....	57
Izmantoto informācijas avotu saraksts	58

IEVADS

Banku sistēmai un darbībai kopumā ir liela nozīme valsts ekonomikā, tās stabilitātes un attīstības nodrošināšanā. Lai nodrošinātu banku nozares stabilitāti vairākums valstu pasaulē izmanto kopīgu pieeju, ierobežojot banku noguldījumu izvietojumu un kredītēšanas funkcijas, tādā veidā mēģinot novērst banku piedalīšanos riskantos darījumos.¹

Ekonomiskās aktivitātes cikls ir ar periodiskām ekonomiskām svārstībām, kā rezultātā mainās gan mājsaimniecību, gan uzņēmumu, gan banku situācija tirgū. Autore izvēlētais darba temats ir aktuāls, jo AS Citadele banka ir salīdzinoši jauna banka, tās darbība tika uzsākta 2010.gada 1.augustā, pēc AS Parex banka restrukturizācijas pabeigšanas, kā rezultātā AS Parex banka "labie" aktīvi tika pārnesti uz jaundibināto banku „Citadele”. AS Citadele Banka darbību uzsāka ne tikai ar gadu garumā veidotu lojālu klientu loku, veiksmīgu sadarbību ar „American Express” un jaunām iespējām, bet arī ar neslavu un šaubām Latvijas iedzīvotājos par jaunās bankas stabilitāti, drošību un dzīvotspēju. Autore vēlējās uzzināt, kā AS Citadele banka ir attīstījusies līdz šim, kāds ir Bankas ekonomiskais stāvoklis uz šo brīdi, kā arī cik stabila ir Banka Latvijas komercbanku nozarē salīdzinājumā ar citām bankām.

Bakalaura darba pētījuma objekts ir AS Citadele banka.

Bakalaura darba mērķis ir veikt AS Citadele banka finanšu darbības analīzi un salīdzināt to ar Latvijas komercbanku nozares rādītājiem, kā arī izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus.

Lai sasniegtu augstāk minētos mērķus, autore izvirzīja šādus uzdevumus:

- Izpētīt teorētisko informācija par banku nozari;
- Savākt un apkopot informāciju par banku nozares vēsturi;
- Izpētīt banku raksturojošos finanšu rādītājus;
- Izpētīt Citadele banka attīstību;
- Veikt Citadele banka peļņas vai zaudējumu aprēķina strukturāli dinamisko analīzi un izvērtēt to;
- Veikt Citadele banka bilances strukturāli dinamisko analīzi un izvērtēt to;

¹ Mednis L., Latvijas universitātes raksti 677. sējums, Ekonomikas un vadības zinātne. No: Latvijas banku sistēmas integrācijas procesa problēmas ES kontekstā. Autoru kolektīvs E. Dubras, L. Frolovas zinātniskajā redakcijā. – Rīga, Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2004, 228. lpp.

- Veikt Citadele banka un Latvijas komercbanku nozares finanšu rādītāju salīdzinājumu un izvērtēt to;
- Izdarīt secinājumus, kas radušies darba gaitā un izvirzīt priekšlikumus.

Bakalaura darba pētījuma periods: no 2016.gada līdz 2018.gadam.

Bakalaura pirmajā daļā tiek sniegts ieskats par banku sistēmas un darbības teorētisko aspektu, pašreizējo situāciju banku nozarē Latvijā, banku darbības uzraudzību Latvijā, komercbanku darbības rādītāju teorētisko raksturojumu.

Bakalaura otrajā daļā autore izpētīja AS Citadele banka attīstību, veica strukturāli dinamisko analīzi Bankas peļņas vai zaudējumu aprēķinam, kā arī bilancei laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam.

Bakalaura trešajā daļā tika veikta AS Citadele banka darbības rādītāju (kapitāla, kapitāla pietiekamības rādītāju, likviditātes rādītāju un rentabilitātes rādītāju) salīdzinājums ar Latvijas komercbanku nozares rādītājiem laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam.

Darbā tika izmantota deskriptīvā finanšu analīzes metode – horizontālā un vertikālā analīze, ekonomiskās analīzes metode – rādītāju aprēķināšana un salīdzinājums, kā arī monogrāfiskā metode.

Bakalaura teorētiskais pamats ir speciālā ekonomiskā literatūra, Latvijas Republikas likumi, Latvijas Bankas normatīvie dokumenti, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas statistiskie dati, banku gada pārskati, Latvijas Finanšu nozares asociācijas dati, mācību grāmatas un ārvalstu literatūra, kas sīkāk aprakstīti izmantoto informācijas avotu sarakstā.

1. LATVIJAS KOMERCBANKU SISTĒMAS ATTĪSTĪBA UN DARBĪBAS TEORĒTISKAIS PAMATOJUMS

1.1. Latvijas komercbanku sistēmas attīstības vēsture

Bankas ir kredīta iestādes, kas akumulē uzņēmumu naudas līdzekļus un iedzīvotāju uzkrājumus un piešķir uz to pamata kredītus saviem klientiem, kā arī veic citu specifisku banku operāciju virkni. Bankas ir spēcīgs struktūrpolicies un ekonomikas regulēšanas instruments, kas darbojas pārdalot finanses un kapitālu kredītēšanas formā. Nepārdomāta kredītēšanas politika, mākslīgi pazeminātas procentu likmes var novest pie inflācijas procesiem, kā arī valsts budžeta deficīta².

Katrai valstij ir izveidotas savas centrālās bankas, kas parasti arī atrodas valsts īpašumā. Mūsdienās gandrīz visās attīstītajās valstīs ir izveidojusies divlīmeņu banku sistēma, proti, pirmā līmeņa banka ir centrālā jeb emisijas banka, bet otrajā līmenī ietilpst pārējās bankas.³

Viena no ikvienas centrālās bankas galvenajām funkcijām ir "aizdevējs ārkārtas situācijā". Komercbankām, kuru finansiālais stāvoklis ir stabils un neizraisa šaubas, centrālā banka aizdod līdzekļus īstermiņa likviditātes problēmu novēršanai. Parasti tie ir pret valsts vērtspapīru ķīlu vai citu nodrošinājumu izsniegti kredīti uz termiņiem no dažām dienām līdz vienam mēnesim. Šī nauda, lai arī ir īstermiņa resurss, tomēr palielina komercbankas kredītēšanas potenciālu. Tāpēc būtiska nozīme ir procentu likmēm, uz kādām bankas var aizņemties no centrālās bankas naudu.⁴

Bez procentu likmēm, ar kuru lielumu tiek regulēta komercbanku interese par centrālās bankas kredītresursiem, centrālās bankas parasti izmanto vēl divus monetāros instrumentus, kas kalpo mērķim palielināt vai samazināt komercbanku kredītēšanas potenciālu. Pirmais ir obligāto rezervju norma, bet otrais - centrālās bankas aktīvu darbība vērtspapīru tirgū. Obligāto rezervju norma komercbankām ir procenti no visiem piesaistītajiem līdzekļiem, kas jārezervē bankas saistību izpildes drošībai. Samazinot

² Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.- 68 lpp. 5.lpp

³ Saksonova, S., e-grāmata: Centrālās bankas mērķi un funkcijas, monetārā politika. Komercbanku sistēmas darbība. Rīga, 2010.

⁴ Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.- 68 lpp. 8.lpp

obligāto rezervju likmi, bankas var izmantot lielāko piesaistīto līdzekļu daļu kreditēšanai, var gūt lielāku peļņu, jo obligātās rezerves nedod nekādus procentus.⁵

Lai izprastu neatkarīgas banku sektora attīstību tiek iezīmēti vairāki faktori. Jau sākot ar 1990.gadu Latvijas Republikā tika pieņemts likums "Par bankām", kurš paredzēja komercbanku atvēršanu Latvijā, kā arī Latvijas Republikas Augstākā padome apstiprināja Latvijas Bankas pagaidu statūtus, tātad faktiski nodibinājās Latvijas Banka.

1994.gadā atbilstoši Eiropas Savienības direktīvām un Bāzeles komitejas regulējošām prasībām Latvijas Banka pilnveidoja kredītiestāžu darbības ekonomiskos normatīvus un to aprēķināšanas noteikumus. Šie noteikumi stājās spēkā 1994.gada 1.oktobrī. Uzraudzīti tika šādi kredītiestāžu darbības rādītāji:

- minimālais dibināšanas kapitāla lielums,
- kapitāla pietiekamība,
- likviditāte,
- riska darījumu koncentrācija,
- kredītportfeļa kvalitāte,
- speciālo uzkrājumu veidošana,
- ārzemju valūtas atklātās pozīcijas.⁶

Lai aizsargātu tās bankas, kas ievēro prasības, Latvijas Bankai bija jāierobežo vājo un nedrošo banku darbība. Kopš 1993.gada vidus vairāku finansiāli vājo banku darbība tika būtiski ierobežota, lai novērstu to finansiālā stāvokļa pasliktināšanos. Šie ierobežojumi galvenokārt attiecās uz jaunu aizdevumu izsniegšanu - it īpaši ar banku saistītajām personām, uz spekulatīvajām investīcijām, noguldījumiem nestabilās bankās, lieliem ieguldījumiem pamatlīdzekļos, kā arī uz atļaujām piesaistīt privātpersonu noguldījumus. Jāuzsver, ka darbības ierobežojumi ir viens no parastākajiem banku uzraudzības iestāžu sankciju veidiem valstīs ar attīstītu ekonomiku, bet mūsu valstī tie tika pielietoti tikai banku krīzes rezultātā.⁷

Lai atjaunotu sabiedrības uzticību banku sistēmai, Latvijas Banka nolēma uzticēt periodisku pārbaūžu veikšanu bankās starptautiski atzītajām auditorfirmām. Šīs pārbaudes ir profesionālas un neatkarīgas no Latvijas Bankas veiktajām pārbaudēm, bet atzinumi tiek pārrunāti ar katras bankas vadību, lai panāktu vienošanos par veicamajiem pasākumiem. Informējošie auditori nav tā pati firma, kas veic attiecīgās bankas gada auditu. Tādējādi

⁵ Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.- 68 lpp. 9.lpp

⁶ **Vaidere I.** *Banku sistēmas attīstība Latvijā 1988-1997.*, Rīga, 1999.gads, 105 lpp., 73.lpp

⁷ Turpat, 88.lpp

gan Latvijas Banka, gan komercbankas saņem neatkarīgus viedokļus. Šī programma tika uzsākta 1995.gada augustā. Specializētajās pārbaudēs tiek vērtēts iekšējās kontroles process bankās, īpaši riska darījumi, Latvijas Bankai iesniegto pārskatu precizitāte. Tiek pārbaudīti arī pusgada finanšu pārskati. Profesionālu starptautisku firmu veiktas ārējās pārbaudes papildina Latvijas Bankas uzraudzības darbu.

1995.gadā tika pieņemts “Kredītiestāžu likums”⁸ kas nomainīja likumu “Par bankām”. Jaunajā likuma tika izvirzīti stingrāki normatīvie noteikumi, kredītiestāžu darbības regulējošās prasības tika piesakņotas Eiropas Savienības direktīvām.

Dabiska reakcija uz krīzes situāciju un lielajiem aizdevumu radītajiem zaudējumiem bija daudzu banku pievēršanās drošākiem finanšu aktīviem - valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmēm, noguldījumiem Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) valstu bankās un kontu atlikumiem Latvijas Bankā. Šī tendence bija īpaši izteikta 1995.gada beigās. Taču nākošajā gadā aizdevumu kopapjoms palielinājās, atspoguļojot zināmu uzticības atjaunošanos. Palielinājās kapitāla pieejamība no dažādām kredītlīnijām ražošanas nolūkiem. Bankām vēl aizvien ir jāsaskaras ar sliktas kvalitātes finanšu grāmatvedību un finanšu plānošanu no klientu puses, tomēr tās ir kļuvušas piesardzīgākas, un aizdevumu iespējas tiek rūpīgi izsvērtas. Joprojām ir grūti atrast labas kvalitātes ķīlu, jo bieži nav skaidrības, kam attiecīgais īpašums pieder.⁹

Banku krīzes cēloņi Latvijā, kas sākās 1995.gadā, bija šādi:

- Banku akcionāru pārāk lielā ietekme uz bankas politiku, kā arī akcionāru un vadības neprofesionālā un / vai negodīgā rīcība. Banku darbības mērķi bieži tika saistīti ar vēlmi piesaistīt jebkuriem līdzekļiem, visbiežāk, protams, ar ļoti augstu depozītlikmju palīdzību, pēc iespējas vairāk finanšu līdzekļu akcionāru personīgo vai biznesa vajadzību kreditēšanai. Lai slēptu negodīgos darījumus, sadarbībā ar bankas vadību tika veiktas ļoti sarežģītas operācijas, slēpti vai sagrozīti grāmatvedības dati.
- Nepareiza Latvijas ekonomiskās attīstības un ekonomiskās politikas izpratne. Bankas stratēģijas pamatā liekot cerības uz inflācijas tempu pieaugumu un nacionālās valūtas devalvāciju, piesaistot klientu līdzekļus ar ekonomiski nepamatotu depozītlikmju palīdzību cerībā, ka parādus varēs atdot ar vērtību

⁸ LR likums „Kredītiestāžu likums”, pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37426>

⁹ **Vaidere I.** *Banku sistēmas attīstība Latvijā 1988-1997.*, Rīga, 1999.gads, 105 lpp., 88.-89.lpp

zaudējušu naudu, notikumiem attīstoties pretējā virzienā, attiecīgās kredītiestādes jau iepriekš bija nolemtas neveiksmei.

- Vājā un neprofesionālā banku licencēšana, uzraudzība un regulēšana no Latvijas Bankas puses.
- Kredītu neadekvāts nodrošinājums. Nekustamā īpašuma izmantošana kredītu garantēšanai bija apgrūtināta ar neskaidrībām īpašuma attiecībās, kā arī ar tā pienācīgas reģistrācijas trūkumu. To pastiprināja gan aizdevēju un aizņēmēju pieredzes trūkums, gan arī aizņēmēju jau iepriekš negodīgie nolūki.
- Vāja likviditātes vadība, kuru noteica gan banku vadības neprofesionalitāte, gan arī objektīvi ierobežotās iespējas lēnā privatizācijas procesa un līdz ar to neattīstītā vērtspapīru tirgus dēļ.
- Banku “zelta likuma” neievērošana - neatbilstība starp saistību un prasību termiņstruktūru. Ar augstu depozītlikmju palīdzību noguldījumi galvenokārt tika piesaistīti uz pusgadu, gadu vai ilgāk, bet, lai šīs likmes nodrošinātu, līdzekļus varēja izsniegt tikai ļoti īsa termiņa kredītiem (garāka termiņa kredītu procenti tik augsti būt nevarēja). Sakarā ar inflācijas tempa strauju palēnināšanos, samazinājās arī uzņēmumu nominālā peļņa. Līdz ar to bija jāsamazina kredītlikmes, taču depozītprocenti bija jāizmaksā iepriekšnoteiktie. Peļņas straujā samazināšanās spieda bankas iesaistīties riskantos darījumos, kas zaudējumus tikai palielināja. Salīdzinot 1994.gada vidējās depozītu un kredītu likmes, jāsecina, ka divus mēnešus pirmās pat bija augstākas par pēdējām.
- Lata revalvācija attiecībā pret dolāru. 1993.gadā, Latvijā ieplūstot liela kapitāla daudzumam, notika nacionālās valūtas ievērojama revalvēšanās. Neoficiāli piesaistot latu 1994.gadā SDR vienībai, tā ārējās vērtības kopējās izmaiņas tika apturētas. Taču pasaules tirgos turpinājās dolāra pavājināšanās, kas izsauca gan lata, gan citu valūtu kursa attiecībā pret dolāru pieaugumu. Tām bankām, kuru saistības bija latos, vai, piemēram, vācu markās, bet prasības dolāros, bija jācieš ievērojamus zaudējumus. Neuzticoties Latvijas Bankas politikai un lata stabilitātei, 1994.gadā apmēram 2/3 visu kredītu tika izsniegti dolāros, un pat tika atdoti dolāros. lai gan dolāra kursa krišanās dēļ tas nesa bankām zaudējumus.

- Latvijas Banka, galveno uzmanību veltot monetārās politikas mērķiem, ar saviem aizdevumiem praktiski nepievērsās grūtībās nonākušo komercbanku likviditātes uzlabošanai.¹⁰

1996.gadā tika sākti ieviest daļu otrās fāzes - “Direktīva par banku un citu finanšu institūciju gada pārskatiem” un “Direktīva par lielajiem riska darījumiem”. To mērķis ir kredītiestāžu darbību regulējošo prasību pastiprināšana, lai sasniegtu starptautiskos uzraudzības standartus. Ir uzsākts strādāt ar “Direktīvas par kredītiestāžu konsolidēto uzraudzību”, kas jāpiemēro ar kredītiestādi saistītai uzņēmumu grupai, balstoties uz konsolidētajiem finanšu pārskatiem. “Direktīvas par investīciju firmu un kredītiestāžu kapitāla pietiekamību” ieviešana pagaidām atlikta uz vēlāku laiku, jo tās izpilde tehniski ir pārāk sarežģīta, lai prasības jau tagad spētu ievērot Latvijas kredītiestādes. Saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem kapitāla pietiekamības aprēķinā, kas balstās uz bilances aktīvu un ārpusbilances saistību kredītriska novērtēšanu (“Direktīva par maksāspējas rādītāju”), jāiekļauj tirgus riski: procentu, ārvalstu valūtu un vērtspapīru risks.¹¹

Ievērojot to, ka ES direktīvas paredzētas valstīm ar attīstītu tirgus ekonomiku un to prasības ne vienmēr ir pietiekamas, lai nodrošinātu stabilu banku sektora funkcionēšanu Latvijas apstākļos, Latvijas Bankas prasības atsevišķos uzraudzības rādītājos ir stingrākas par ES direktīvu prasībām. Piemēram, prasība, kas Latvijā ir stingrāka nekā citās valstīs, ir ierobežojums riska darījumiem ar personām, kas saistītas ar kredītiestādi. Riska darījumu apjoms ar šīm personām nedrīkst pārsniegt 15% no kredītiestādes pašu kapitāla.¹²

Galvenie banku darbības normatīvi Latvijā tika izveidoti šādi:

1. Jaunas banku atskaites formas. Bankām tika izvirzīta prasība sagatavot un publicēt gada finanšu pārskatus – bilanci un peļņas vai zaudējumu pārskatu – atbilstoši ES direktīvai Nr.886 “Par banku pārskatiem”. Tātad Latvijas bankas gatavo savus pārskatus tādā pašā formā, kā visas ES valstu bankas. Kopš 1995. gada šādi pārskati bankām jāiesniedz Latvijas Bankai līdz 1.aprīlim. Latvija bija pirmā no Baltijas valstīm, kas ieviesa šo prasību.

2. Speciālie uzkrājumi nedrošiem parādiem. Kopš 1993.gada tiek pieprasīts, lai bankas noteiktu aizdevumu pamatsummas un procentu zaudējumus nedrošu kredītu gadījumos un no peļņas izveidotu uzkrājumus šiem zaudējumiem. Tas liek bankām atzīt

¹⁰ **Vaidere I.** *Banku sistēmas attīstība Latvijā 1988-1997.*, Rīga, 1999.gads, 105 lpp., 89.-91.lpp

¹¹ Turpat

¹² Turpat, 94.lpp

zaudējumus kapitālā un nepieciešamību piesaistīt jaunus akcionāru līdzekļus, lai atjaunotu kapitāla bāzi un aizsargātu noguldītāju intereses.

3. Kapitāla pietiekamības prasība. Tā īsteno banku uzraudzības pamata vadlīnijas un ES direktīvas par maksātnespēju un par pašu kapitālu. Reālā kapitāla attiecība riska aktīvu izsvēršanai ir 10%, kas ir stingrāka prasība nekā norādījumos noteiktā. Latvijas Banka noteica augstākas riska svēršanas prasības arī atsevišķiem aktīviem un striktāk definēja reālo kapitālu. Latvijā kapitāla pietiekamības prasība bija stingrāka nekā Polijā, Ungārijā, Čehijā, Bulgārijā, Igaunijā un Slovākijā.

4. Ierobežojumi aizdevumiem ar banku saistītām personām. Šī būtiskā starptautiskā uzraudzības prasība, kas ierobežo banku aizdevumus to akcionāriem un vadītājiem tika ieviesta 1994.gada oktobrī. Ja akcionārs var aizņemties summu, ko iemaksājis kapitālā, tad viņam bankā vairs nav personīgo līdzekļu, kuri būtu pakļauti riskam, gadījumā, ja rastos zaudējumi un būtu jāsedz izmaksas noguldītājiem.

5. Prasība pret pašu kapitāla atbilstību minimālajam dibināšanas kapitālam. Jaunā prasība par pašu kapitāla atbilstību minimālajam dibināšanas kapitālam, kas atbilst ES direktīvai, attiecas gan uz esošajām, gan uz jaunajām bankām.

6. Starptautiskie grāmatvedības un audita standarti. Lielāko banku 1993.gada finanšu pārskati, saskaņā ar Latvijas Bankas prasību, bija jāpārbauda starptautiski atzītiem auditoriem atbilstoši starptautiskajiem audita standartiem. Tas atklāja problēmas grāmatvedībā un palīdzēja pilnveidot banku finanšu vadību. Saskaņā ar jauno likumu visām bankām ir jāievēro starptautiskie grāmatvedības standarti.

7. Regulāras atskaites Latvijas Bankai. Tika ieviesta jauna pārskatu forma, kas pieprasa detalizētu finanšu informāciju par katru banku. Šie pārskati reizi ceturksnī vai reizi mēnesī tiek nosūtīti Latvijas Bankai un tos izmanto bankas finanšu situācijas analīzei. Pārskatu formas atbilst Starptautiskā Valūtas Fonda prasībām un Rietumu centrālo banku izmantotajiem standartiem. Dati kalpo agrās brīdināšanas sistēmai, kuras ir izveidotas arī vairākās Rietumu centrālajās bankās.

8. Piesardzības noteikumi. Latvijas Banka, sākot ar 1994.gada beigām, ir ieviesusi galvenos banku uzraudzības piesardzības noteikumus. Tie ierobežo atsevišķus finanšu riskus, ko var uzņemt bankas – attiecībā uz ārvalstu valūtas pozīcijām, riska darījumu apmēriem ar vienu klientu, lielo riska darījumu kopsummu, īpašuma aktīvu iegādi, ieguldījumiem nebankās un galvojumu reģistrēšanu.

9. Grāmatvedības formas. Lai praktiski īstenotu reformas, Latvijas Banka kopš 1993.gada ir izdevusi noteikumus par gada pārskata formu, speciālo uzkrājumu veidošanu nedrošiem parādiem, akcionāru dividenžu kontroli un uzkrājumu grāmatvedību.

10. Pārbaudes bankās. Pārbaudēs detalizēti tiek pētīti kredīti un citi bankas darījumu, īpašu uzmanību veltot akcionāriem piešķirtajiem aizdevumiem. Pārbažu rezultātā tiek gatavoti ziņojumi, kurus iesniedz attiecīgās bankas vadībai ar prašību novērst trūkumus.¹³

1996.gada laikā Latvijas banku sistēmai izdevās atgūt spēkus un zināmā mērā nostabilizēties. par to liecina gan ārvalstu investoru interese - Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka investēja mūsu valsts banku pamatkapitālā 5,5 miljonus latu, bet Zviedrijas investīciju fonds "Swedfund International AG" - 3,3 miljonus, gan arī pieaugušais noguldījumu apjoms. Valdības, uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu apjoms kredītiestādēs 1996.gada beigās sasniedza 686,0 miljonus latu jeb par 29,5% vairāk nekā 1995.gada beigās.¹⁴

Banku sistēma 1997.gadā turpināja stabilizēties: gada sākumā 15 lielāko banku aktīvi veidoja vairāk nekā 80% no visu komercbanku kopējiem aktīviem. Tās turpināja nostiprināt savas kapitāla pozīcijas gan pašas, gan piesaistot cienījamus investorus - Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku (ERAB), Swedfund. Šie procesi liecināja par to, ka arī starptautiskā mērogā uzticība Latvijas banku sistēmai pieauga.¹⁵

Latvijas banku sektorā (jo īpaši t.s. ārvalstu klientus apkalpojošajās bankās), pārskatot līdzšinējo biznesa pieeju - atsakoties no pārāk riskantā ārvalstu klientu segmenta, nepilna gada laikā teju par pusi samazināts ārvalstu noguldījumu īpatsvars kopējos noguldījumos: 2018. gada septembrī – 20,5% (2017.gada septembrī - 39,7%). Vērtējot ārvalstu klientu naudas līdzekļu apgrozījumu pārmaiņu periodā, redzams, ka būtiski samazinājies ne tikai riskanto noguldījumu apmērs, bet arī ārvalstu klientu maksājumu apmērs, jo īpaši ASV dolāros. Ar jauno risku mazināšanas pieeju, Latvijas banku sektors šobrīd ir aktīvi pievērsies ES un EEZ klientu piesaistei, atsakoties no lielākās daļas klientu ārpus šīs ekonomiskās zonas. Pamatā izvēlētie darbības virzieni ir klasiskie banku pakalpojumi, attīstot jaunus klientu sasniegšanas kanālus (t.sk. FinTech sniegtās iespējas)

¹³ **Vaidere I.** *Banku sistēmas attīstība Latvijā 1988-1997.*, Rīga, 1999.gads, 105 lpp., 95.-96.lpp

¹⁴ Turpat, 97.-98.lpp

¹⁵ Turpat, 100.lpp

gan iekšzemē (mazo un vidējo uzņēmumu aktīvāka kreditēšana), gan Baltijas telpā un pārējās ES valstīs.¹⁶

“Šis ir vēsturisks posms, kad mainās paši pamati, kuri mūsu banku sistēmai bija izveidoti iepriekšējos 25 gados. Iekšzemes/ES un ārvalstu klientu proporcija 90% pret 10% ir radikāli atšķirīga situācija sektora biznesa attīstībai. Pašlaik varam runāt par 1-3 gadu periodu, kurā jātop skaidrai jaunajai situācijai, kuras ir efektīvākās biznesa nišas, lai nodrošinātu jauno modeļu rentabilitāti. Esam liecinieki tam, ka notiek finanšu sektora darbības vides maiņa, ar kuru jārēķinās visām Latvijā reģistrētajām bankām, jo saasināsies konkurence par iekšzemes un ES klientūru. Visticamāk, jau šā gada laikā mēs atvadīsimies no tāda termina kā ārvalstu klientu bankas un iekšzemes bankas, ņemot vērā banku jauno noguldījumu un klientu struktūru, turpmāk runāsim par vienu banku sektoru – Latvijas bankas, kuras apkalpo gan iekšzemes klientus, gan ārvalstu klientus. Banku nākotnes darbības rezultāti parādīs izvēlēto biznesa pieeju piemērotību jaunajiem apstākļiem un spēju absorbēt pārmaiņu perioda radītās sekas,” tā FKTK priekšsēdētājs Pēteris Putniņš par banku sektora jauno biznesa modeļu ieviešanas procesu.

Ārvalstu klientu apkalpošanas niša ir bijusi augsta riska zona, tāpēc FKTK ir likusi bankām šajā segmentā uzturēt paaugstinātu līmeni būtiskajiem rādītājiem (kapitāls, likviditāte), turklāt individuālā līmenī. Šī pieeja tagad ļauj radikāli mainīt biznesa pieeju, būtiski mazinot iepriekš izvēlētajos biznesa modeļos ietvertu riska komponenti saistībā ar klientu izvēli. Sektora biznesa pieejas transformācija būs paveikta līdz ar jauno biznesa modeļu iestrādāšanu nākotnes darbības stratēģijās un šo stratēģiju apstiprināšanu.¹⁷

1.2. Komercbanku sistēma Latvijā mūsdienās

Šajā apakšnodaļā autore sniegs ieskatu par banku uzraudzības un regulēšanas institūcijām, kā arī aplūkos pašreizējo Latvijas komercbanku nozares tirgu.

Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK) darbojas Latvijā kopš 2001.gada 01.jūlija, līdz tam Komisijas vietā apvienotā veidā darbojās Latvijas Bankas Kredītiestāžu uzraudzības pārvalde, Vērtspapīru tirgus komisija un Apdrošināšanas uzraudzības

¹⁶ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Banku sektora jauno biznesa modeļu ieviešanas process”. Pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/infografikas/7268-infografika-banku-sektora-jauno-biznesa-modeļu-ieviešanas-process.html>

¹⁷ Turpat

inspekcija. FKTK ir pilntiesīga un autonoma valsts iestāde, kas atbilstoši savam darbības mērķim un uzdevumiem regulē un pārrauga finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību. Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki ir emitenti, ieguldītāji, kredītiestādes, apdrošinātāji, privātie pensiju fondi, apdrošināšanas starpnieki, biržas, depozitāriji, brokeru sabiedrības, brokeri, ieguldījumu sabiedrības un ieguldījumu konsultanti. FKTK darbības mērķis ir veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti. Komisija ir atbildīga par finanšu tirgus stabilitāti un attīstību, kā arī brīvas konkurences veicināšanu finanšu un kapitāla tirgū.¹⁸

Komisiju pārvalda padome, kas sastāv no 5 locekļiem: Komisijas priekšsēdētāja, viņa vietnieka un trim padomes locekļiem, kas vienlaikus ir arī Komisijas departamentu direktori. Priekšsēdētāju un viņa vietnieku amatā ieceļ Saeima uz sešiem gadiem pēc Latvijas Bankas prezidenta un finanšu ministra kopīga priekšlikuma. Pārējos padomes locekļus pēc viņu kandidatūru saskaņošanas ar Latvijas Bankas prezidentu un finanšu ministru amatā ieceļ un no amata atbrīvo priekšsēdētājs. Padome ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās vismaz četri padomes locekļi, no kuriem viens ir priekšsēdētājs vai viņa vietnieks.

Komisija ne retāk kā reizi ceturksnī sniedz Latvijas Bankai un Finanšu ministrijai apkopotu informāciju par situāciju finanšu un kapitāla tirgū. Komisija nekavējoties rakstveidā informē Latvijas Bankas prezidentu un finanšu ministru par atsevišķa finanšu un kapitāla tirgus dalībnieka īslaicīgām likviditātes problēmām, maksātnespējas iestāšanās iespējamību vai faktisko maksātnespēju. Komisija ir tiesīga lūgt Latvijas Banku izsniegt kredītiestādēm kredītu pret ķīlu.¹⁹

Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu, Komisijas funkcijas ir šādas:

1) izdot normatīvos noteikumus un pieņemt lēmumus par finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbību regulējošām prasībām un šo darbību raksturojošo rādītāju aprēķināšanas un pārskatu iesniegšanas kārtību;

2) regulēt finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību, kontrolējot normatīvo aktu un Komisijas normatīvo noteikumu un lēmumu izpildi;

3) noteikt kvalifikācijas un atbilstības prasības finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem un to amatpersonām;

4) noteikt finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku licencēšanas un reģistrēšanas kārtību;

¹⁸ LR *Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums*, pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=8172>

¹⁹ Turpat

5) apkopot un analizēt ar finanšu un kapitāla tirgu saistīto informāciju un publicēt to;

6) nodrošināt Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļu uzkrāšanu, pārvaldīšanu un atlīdzību izmaksu no šiem fondiem saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu un Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu;

7) nodrošināt kompensāciju izmaksu ieguldītājiem saskaņā ar Ieguldītāju aizsardzības likumu;

8) analizēt finanšu un kapitāla tirgu regulējošos normatīvos aktus, sagatavot priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai un to saskaņošanai ar Eiropas Kopienas normatīvajiem aktiem;

9) sistemātiski pētīt, analizēt un prognozēt finanšu un kapitāla tirgus attīstību;

10) sadarboties ar ārvalstu finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūcijām un piedalīties starptautisko finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūciju organizāciju darbā;

11) administrēt finanšu stabilitātes nodevu saskaņā ar nodokļu un nodevu jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem;

12) kontrolēt, lai finanšu un kapitāla tirgu regulējošos normatīvajos aktos regulēto darbību veic tikai šajos normatīvajos aktos minētās personas.²⁰

Likums Finanšu un kapitāla tirgus komisijai dod arī tiesības papildus noteikt vēl citas kredītiestāžu darbību regulējošas prasības, lai mazinātu kredītiestāžu darbības risku un aizsargātu kreditoru intereses.

Eiropas mērogā kā banku uzraudzības institūcija pastāv arī vienotais uzraudzības mehānisms. Vienotais uzraudzības mehānisms ir viens no svarīgākajiem banku savienības pīlāriem - ir ES līmeņa sistēma kredītiestāžu prudenciālajai uzraudzībai eurozonā un tajās ES dalībvalstīs, kas nav eurozonas valstis, bet kas izvēlas piedalīties minētajā mehānismā. Tā galvenie mērķi ir:

1. Nodrošināt Eiropas banku nozares labāku uzraudzību saskaņā ar vienotiem augsta līmeņa standartiem un prasībām;

2. Nodrošināt Eiropas banku nozares noturību;

3. Veicināt finanšu stabilitāti un finanšu integrāciju eurozonā un vienotajā tirgū kopumā.²¹

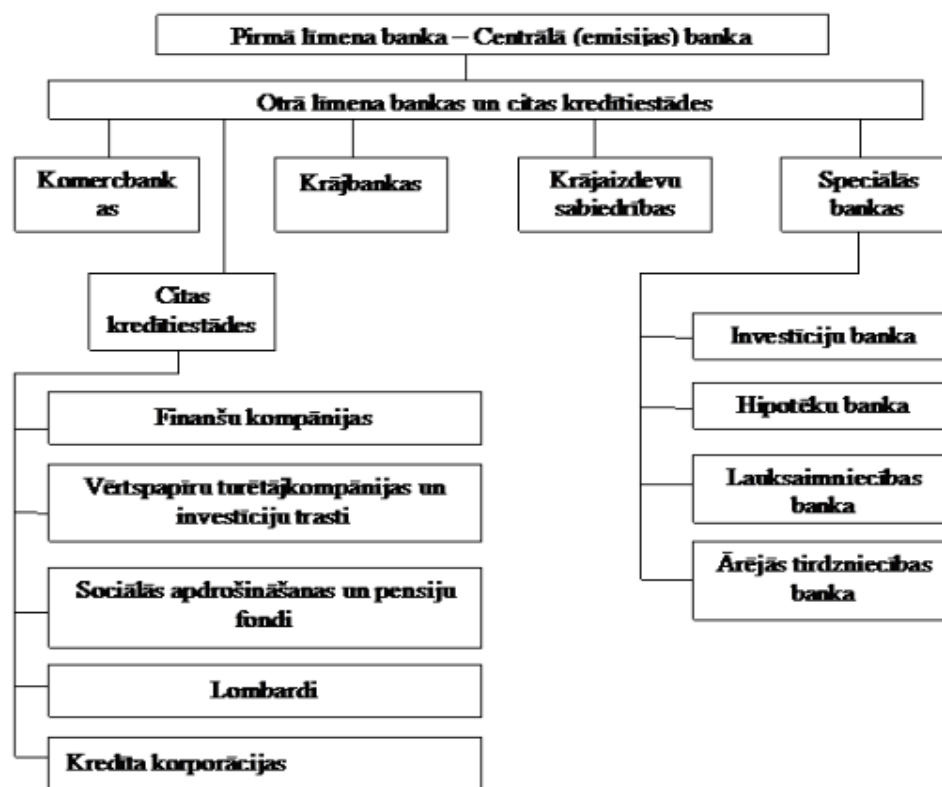
²⁰ LR Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums, pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=8172>

²¹ Eiropas Savienības Padome. Vienotais uzraudzības mehānisms. Pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/banking-union/single-supervisory-mechanism/>

Eiropas Centrālā banka atbild par vienotā uzraudzības mehānisma vispārējo darbību. Ciešā sadarbībā ar valstu uzraudzības iestādēm tā tiešā veidā pārrauga visas nozīmīgās bankas eirozonā. Tiešā uzraudzība attiecas uz tām bankām, kuru aktīvi pārsniedz 30 miljardus eiro vai atbilst vismaz 20 % no to izcelsmes valsts IKP. Pašlaik tādas eurozonā ir 120 bankas, kuru aktīvi veido gandrīz 85 % no eurozonas banku aktīvu kopējā daudzuma.²²

Konkurence jebkurā ekonomikas nozarē, arī banku sektorā, ir nozīmīgs priekšnoteikums efektivitātei, inovācijām, cenām, izvēles iespējām, patērētāju labklājībai un resursu izvietojumam ekonomikā, it īpaši, ja bankas ir nozīmīgs finansējuma avots tautsaimniecībā, kā tas ir Latvijas gadījumā.²³

Mūsdienās gandrīz visās attīstītajās valstīs ir izveidota divlīmeņu banku sistēma, proti, pirmā līmeņa banka ir centrālā jeb emisijas banka, bet otrajā līmenī ietilpst pārējās bankas un citas kredītiestādes²⁴ (skatīt 1.1. attēlu).



1.1. attēls Banku sistēmas struktūra²⁵

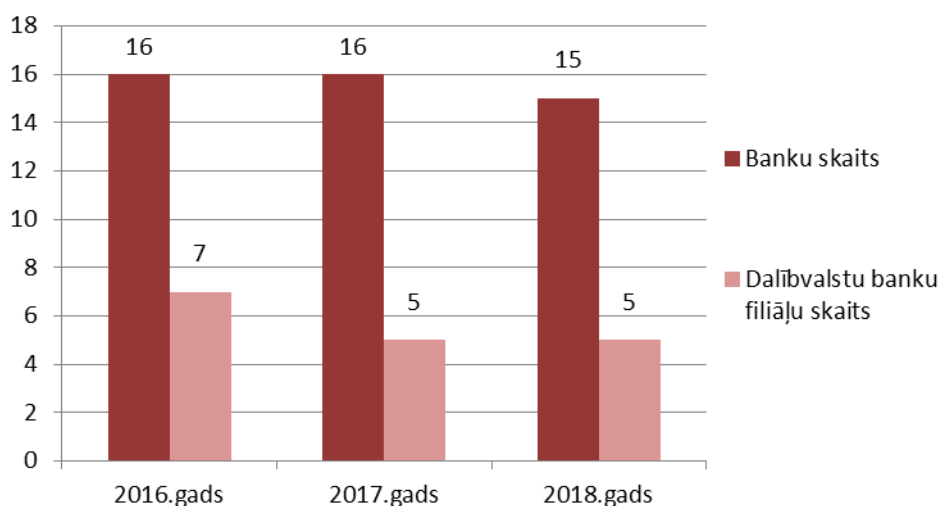
²² Turpat

²³ Latvijas Bankas publikācija "Konkurence un koncentrācija Latvijas banku sektorā". Pieejams: <https://www.bank.lv/komentari/403-publikacija/averss-un-reverss/4428-konkurence-un-koncentracija-latvijas-banku-sektora>

²⁴ Saksonova S., e-grāmata: Centrālās bankas mērķi un funkcijas, monetārā politika. Komercbanku sistēmas darbība. Rīga, 2010.gads. Pieejams: <http://profizgl.lv/mod/book/tool/print/index.php?id=16801#ch3433>

Latvijas kredītiestāžu dalībnieku skaita izmaiņas laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam var redzēt 1.2.attēlā.

Banku un dalībvalstu banku filiāļu skaits Latvijā no 2016.gada līdz 2018.gadam



1.2. attēls **Banku un dalībvalstu banku filiāļu skaits Latvijā no 2016.gada līdz 2018.gadam**²⁶

2018. gadā Latvijas banku nozarē darbojās 20 kredītiestādes, no kurām 15 ir bankas (Expobank, Signet bank, Meridian Trade Bank, Latvijas Pasta Banka, Privatbank, Reģionālā investīciju banka, Baltic International Bank, Rigensis Bank, BlueOrange Bank, PNB banka, Rietumu banka, Citadele banka, SEB, Luminor, Swedbank) un 5 ir dalībvalstu banku filiāles (Bigbank AS Latvijas filiāle, Danske Bank A/S filiāle Latvijā, OP Corporate Bank Plc filiāle Latvijā, Scania Finans Aktiebolag Latvijas filiāle, Svenska Handelsbanken AB Latvijas filiāle). Skatoties uz kopējo banku investoru struktūru, var teikt, ka 54 % no bankām Latvijā pieder Zviedrijai, 19 % no bankām pieder Latvijas investoriem, kas ir otrs lielākais investoru apjoms. Pārējie 27 % investoru ir no ASV, Lielbritānijas, Ukrainas, Maltas, Šveices, Krievijas un citām valstīm, kas sīkāk nav izdalītas.²⁷ Turpmāk darbā autore analizēs 14 bankas, neiekļaujot AS Luminor Bank, jo bankas darbības

²⁵ Saksonova S., e-grāmata: *Centrālās bankas mērķi un funkcijas, monetārā politika. Komerčbanku sistēmas darbība.* Rīga, 2010.gads. Pieejams: <http://profizgl.lv/mod/book/tool/print/index.php?id=16801#ch3433>

²⁶ Autores izveidots, balstoties uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas datiem. Pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/bankas.html>

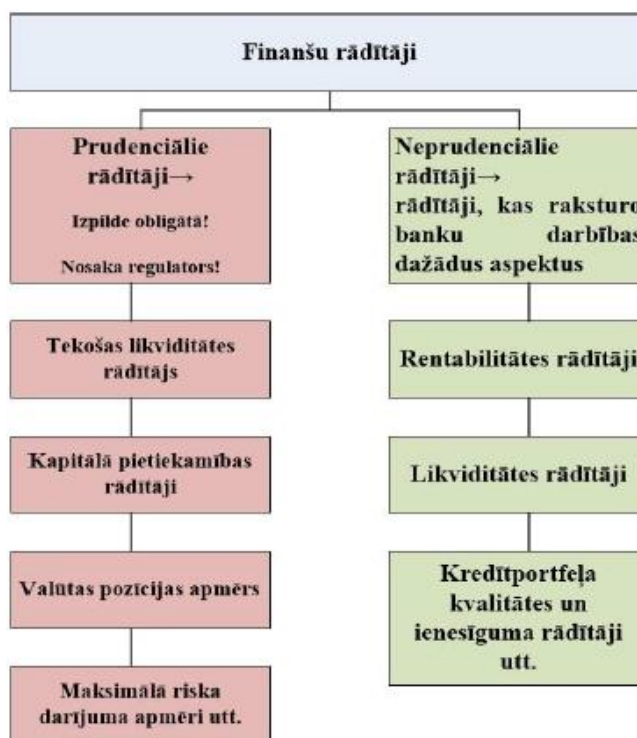
²⁷ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati par banku darbību. Pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/infografikas.html>

rezultāti apvienošanās rezultātā ir pieejami no 2017.gada beigām, kā arī dalībvalstu banku filiāles.

1.3.Komercbanku darbības rādītāju teorētiskais raksturojums

Finanšu analīzes loma komercbankas darbības vadībā, drošības uzlabošanā un kvalitātes vadībā ir ne tikai atbildīga, bet arī noteicoša dzīvotspēju, kā atsevišķu komercbanku, tā arī valsts banku sistēmas kopumā. Svarīga īpatnība banku finanšu stāvokļa analīzē, ir tas, ka to darbība nesaraunami saistīta ar procesiem un parādībām tajā vidē, kur tie funkcionē.²⁸

Finanšu rādītāji iedalās divās lielās grupās: prudenciālie rādītāji (izpilde ir obligāta; tos nosaka regulators) un neprudenciālie rādītāji (raksturo banku darbības dažādus aspektus).



1.3. attēls Finanšu rādītāju iedalījums²⁹

²⁸ Шеремет А.Д., Щербакова Г.Н. Финансовый анализ в коммерческом банке. Москва: Финансы и статистика, 2002- 256.lpp., 12. lpp.

²⁹ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://studijas.lu.lv/>

No 1.3. attēlā minētajiem rādītājiem, autore šī darba 3.nodaļā veiks analīzi kapitāla, kapitāla pietiekamības, likviditātes, kā arī veidu rentabilitātes rādītājiem, salīdzinot AS Citadele banka finanšu rādītājus ar Latvijas komercbanku nozares rādītājiem.

Banku stabilitāte ir cieši saistīta ar bankas pašu kapitālu, tā lielumu un kvalitāti. Pašu kapitāls ir jebkuras komercbankas nepieciešama un neatņemama finanšu resursu daļa, un tā veidošana pamatkapitāla veidā ir obligāts posms vēl pirms bankas darbības uzsākšanas. Banku pašu kapitāla lielums ir būtisks ne tikai klientu – noguldītāju drošībai, bet arī pašas bankas drošībai, lai dažādas īslaicīgas finansiāla rakstura problēmas nevarētu ietekmēt tās darbību. Kredītiestādes pašu kapitāls nedrīkst kļūt mazāks par likumā noteikto minimālo dibināšanas pamatkapitālu.³⁰ “Kredītiestāžu likums” nosaka, ka Latvijā bankas minimālais dibināšanas pamatkapitāls ir 5 miljoni eiro.³¹

Pietiekams kapitāla līmenis veido tā saucamo „spilvenu”, kurš nodrošina bankas maksātspēju un ļauj tai turpināt operācijas, neskatoties uz nelabvēlīgiem notikumiem. Turpretim nepietiekami kapitalizēta banka ir pakļauta daudz lielākam bankrota riskam makroekonomisko vai citu apstākļu pasliktināšanās gadījumā. Savukārt pārāk kapitalizēta banka parasti nav konkurētspējīga finanšu tirgū, un tās ienesīguma rādītāji ir zemi.³²

Kapitālam atbilstoši tā kvalitātei un riskam piešķir noteiktas pakāpes:

1. līmeņa kapitāls tiek uzskatīts par darbības turpināšanas kapitālu. Darbības turpināšanas kapitāls dod bankai iespēju turpināt savu darbību un saglabā tās maksātspēju. 1. līmeņa kapitāla visaugstāko vērtību sauc par 1. līmeņa pamata kapitālu (CET1).

2. līmeņa kapitāls tiek uzskatīts par darbības pārtraukšanas kapitālu. Darbības pārtraukšanas kapitāls dod iestādei iespēju veikt atmaksas noguldītājiem un privileģētiem kreditoriem, ja banka ir kļuvusi maksātnespējīga.³³

Tā kā kapitāla prasību kopsumma nav salīdzināms lielums, tiek aprēķināts kapitāla pietiekamības rādītājs. Kapitāla pietiekamība atspoguļo tos bankas kapitāla resursus, kas nepieciešami, lai nodrošinātos pret kredītrisku un citiem līdzīgiem riskiem, kuri saistīti ar bankas aktīvu portfeli un ārpusbilances posteņiem.³⁴ Kapitāla pietiekamības rādītājs procentuāli parāda bankas kapitalizācijas līmeni un dod iespēju salīdzināt banku rādītājus

³⁰ Saksonova S., Banku darbība. Latvijas komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, Rīga, 2006.gads, 197 lpp., 72.lpp

³¹ LR *Kredītiestāžu likums*. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37426>

³² Kudinska M. Komercbanku riski un to atbilstība pašu kapitālam. Monogrāfija. Rīga: Datorzinību centrs, 2005.gads, 296 lpp., 50.lpp

³³ Eiropas Savienības Padomes informācija. Pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/banking-union/single-rulebook/capital-requirements/>

³⁴ Saksonova S., Banku darbība. Latvijas komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, Rīga, 2006.gads, 197 lpp., 77.lpp

savā starpā. Latvijā noteiktā minimālā kapitāla prasība ir 8%. Tomēr, kā jebkura rādītāja interpretācijā, arī vērtējot kapitāla pietiekamības rādītājus, jāizvairās no pārsteidzīgiem un vienkāršotiem secinājumiem. Augstāka kapitāla pietiekamība parasti atspoguļo augstu kapitalizācijas līmeni un drošību, bet bieži vien augsts kapitāla pietiekamības rādītājs, t.i., tāds, kas pārsniedz vidējo līmeni, ir no jauna dibinātām bankām, kuras faktiski vēl nav sākušas darbību un kuru bilancē ir tikai noguldījums centrālajā bankā sākotnējā kapitāla apmaksai.³⁵

Kapitāla pietiekamības rādītāju rēķina pēc sekojošās formulas:

$$\frac{\text{Kapitāla pietiekamības rādītājs}}{\text{Kapitāla bāze}} = \frac{\text{Kapitāla prasības}}{\text{Kapitāla prasības}} * 100\% * 8\% \quad [1.1.]^{36}$$

Kapitāla bāze sastāv no 1.līmeņa kapitāla, 2.līmeņa kapitāla, kā arī 3.līmeņa kapitāla (ja ir saņemta FKTK atļauja).

Likviditāte raksturo bankas spēju savlaicīgi un bez ievērojamiem zaudējumiem izmaksāt noguldītājiem naudas līdzekļus pēc viņu pieprasījuma. No vienas puses augsts likviditātes rādītājs liecina par bankas spēju nekavējoties izpildīt savas saistības, no otras puses, - jo likvidāki ir aktīvi, jo tie ir mazāk ienesīgi, tāpēc bankas cenšas uzturēt optimālu, tirgus situācijai atbilstošu likviditāti.³⁷

Likviditātes rādītāju var aprēķināt pēc sekojošās formulas:

$$LR = \frac{LA}{TS} \times 100 \quad [1.2.]^{38},$$

kur LR – likviditātes rādītājs;

LA – likvidie aktīvi;

TS – tekošās saistības līdz 30 dienām.

³⁵ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Banku kompass”. Pieejams: http://www.fktk.lv/texts_files/Banku_kompass_skaidrojums.pdf

³⁶ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

³⁷ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājaslapa, pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/arhivs/2015/5320-no-sodienas-eiropas-savieniba-stajas-speka-vienots-likviditates-raditajs-kreditiestadem.html>

³⁸ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

Tekošās likviditātes rādītājs tiek aprēķināts kā likvīdo aktīvu attiecība pret tekošām saistībām līdz 30 dienām. Saskaņā ar FKTK normatīvajiem prasībām bankām ir jāuztur šis rādītājs ne mazāk kā 30% apmērā.

Par likvīdiem aktīviem uzskatami šādi neapgrūtināti aktīvi:

- 1) nauda kasē;
- 2) prasības uz pieprasījumu pret Latvijas Banku un maksāspējīgām kredītiestādēm;
- 3) prasības pret Latvijas Banku un maksāspējīgām kredītiestādēm, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 30 dienu, un noguldījumi ar citu termiņu, ja ir paredzēta iespēja izņemt tos pirms noteiktā termiņa;
- 4) ieguldījumi vērtspapīros, ja tiem ir pastāvīgs, neierobežots tirgus, t.i. tos var pārdot īsā laikā bez ievērojamiem zaudējumiem vai izmantot par nodrošinājumu kredītu saņemšanai.³⁹

Komercbankas ik pa laikam saskarās ar likviditātes problēmām, jo klientiem veicot liela apjoma īslaicīgus noguldījumus, bankas šos līdzekļus “laiž apritē”, apmierinot citu klientu vēlmi pēc ilgtermiņa kredītiem, tādā veidā veidojot nesabalansētību starp dzēšanas termiņiem, kas var radīt bankas problēmas ar likviditātes rādītājiem. Likviditāti var pasliktināt arī procentu likmju izmaiņas, piemēram, noguldījumi ir ar augstu procentu likmi, bet kredīti ar zemu vai mainīgu procentu likmi, līdz ar to bankas izdevumi par noguldījumiem var pārsniegt plānoto peļņu par kredītu.⁴⁰

Signāli, kuri norāda uz to, ka bankai var būt likviditātes problēmas:

- aktīvu straujš pieaugums;
- atsevišķu saistību vai aktīvu koncentrācijas pieaugums;
- aktīvu un pasīvu termiņstruktūras nesabalansētības pieaugums;
- saistību vidējā svērtā ilguma samazināšana;
- ievērojama kredītiestādes ienesīguma, aktīvu kvalitātes pasliktināšanās;
- negatīvas tendences tautsaimniecības nozarēs, kuru uzņēmumiem ir izsniegti ievērojami kredīti;
- negatīva publiskā informācija par kredītiestādi, kura var pasliktināt kredītiestādes reputāciju;
- kredītiestādes kredītreitinga samazināšana;

³⁹ FKTK normatīvie noteikumi Nr. 195 „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas

normatīvie noteikumi”. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

⁴⁰ Rose P.S. Commercial bank management, Texas A&M University, Irwin, 2 edition, 1997, pp.768, pp.327.

- piesaistīto līdzekļu cenas būtiska palielināšanās;
- apgrūtinātas refinansēšanas iespējas starpbanku tirgos;
- noguldījumu aizplūšana, t.sk. pirmstermiņa noguldījumu izņemšanas gadījumu pieaugums.⁴¹

Līdz ar to, jebkurai bankai ir nepieciešams pārvaldīt savu likviditāti. Ir vairāki varianti, kā to izdarīt:

1. Piesaistīt noguldījumus no visdažādākajiem avotiem un partneriem. Tas samazinās iespēju, ka banka nevarēs atjaunot vai aizvietot atmaksājamos noguldījumus;
2. Turēt pietiekami lielu naudas līdzekļu atlikumu vai viegli realizējamus līdzekļus tā, lai banka varētu apmierināt jebkuru negaidītu pieprasījumu izmaksāt lielāku skaidras naudas summu;
3. Līdzsvarot vai mazināt neatbilstību starp naudas plūsmu no termiņu sasniegušajiem līdzekļiem un termiņu sasniegušajām saistībām.⁴²

Lai identificētu potenciālo likviditātes problēmu avotus un noteiktu nepieciešamo likviditātes rezerves apmēru, kredītiestāde regulāri, bet ne retāk kā reizi pusgadā, veic stresa testēšanu (t.i., analizē un izvērtē iespējamus attīstības scenārijus dažādiem laika posmiem un dažādiem stresa līmeņiem). Stresa testēšanā izmantotajiem scenārijiem jābūt ārkārtējiem, ar pietiekami būtisku ietekmi, bet ne neiespējamiem. Stresa scenāriju daudzums un detalizācijas līmenis (granularity) ir atkarīgs no kredītiestādes veikto operāciju dažādības un sarežģītības, darbības veida (business model) un kredītiestādes lieluma. Ņemot vērā stresa testēšanas rezultātus, kredītiestāde izstrādā efektīvu rīcības plānu iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, kā arī pēc nepieciešamības pilnveido likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģijas, politikas un procedūras, t.sk. limitus.⁴³

Likviditātei ārējā finanšu tirgū esot zemai, piemēram, nenovēršamas krīzes gadījumos, bankas var uzkrāt pārmērīgu likviditāti.⁴⁴

Likviditātes riska vadība ir īpaši svarīga attiecībā uz darbības turpināšanas principu, jo nespēja piesaistīt pietiekamu finansējumu, lai izpildītu maksājumu saistības, var izraisīt nepieciešamību aizņemties līdzekļus par pārmērīgu samaksu, radīt regulatīvo prasību

⁴¹ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

⁴² Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.gads, 68 lpp., 44.lpp

⁴³ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.195, 28.12.2009. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

⁴⁴ Acharya V.V., Shin S.H., Yorulmazer T., Crisis Resolution and Bank Liquidity, Review of Financial Studies, 24, issue 6, 2011, pp.42

pārkāpumus, kavējumus ikdienas norēķinos vai radīt situāciju, kad Banka vairs neatbilst darbības turpināšanas principam.⁴⁵

Likviditātes prasības un to izpildes kārtību regulē Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izstrādātie „Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi”⁴⁶ un „Kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvie noteikumi”⁴⁷.

No 2015.gada 1. oktobra Eiropas Savienībā (ES) stājas spēkā vienots likviditātes rādītājs kredītiestādēm – likviditātes seguma rādītājs (liquidity coverage ratio, turpmāk - LCR). Tas ir pirmais mēģinājums noteikt harmonizētās kvantitatīvas likviditātes prasības bankām un izstrādāts ar mērķi veicināt banku noturību pret iespējamām īstermiņa likviditātes problēmām. Tādejādi arī Latvijā tiek piemērota ES regula attiecībā uz likviditātes seguma prasību kredītiestādēm. Likviditātes seguma rādītāju var aprēķināt pēc šādas formulas:

$$LCR = \frac{HQA}{NCO} \geq 100\% \quad [1.3.]^{48}$$

kur LCR – (liquidity coverage ratio) likviditātes seguma rādītājs;

HQA – (high quality liquid assets) augsti kvalitātes likvidie aktīvi;

NCO – (net cash outflows) neto izejošās naudas plūsmas.

Likviditātes seguma rādītājs ir pirmais harmonizētais likviditātes rādītājs, kas ir izstrādāts ar mērķi samazināt kredītiestāžu atkarību no īstermiņa finansējuma un centrālās bankas likviditātes nodrošinājuma un padarīt tās noturīgākas pret pēkšņiem likviditātes satricinājumiem. LCR definē kā kredītiestādes "likvido aktīvu" attiecību pret tās "neto likviditātes izejošajām naudas plūsmām" 30 kalendāro dienu stresa periodā. Likvidie aktīvi ir brīvi pārvedami aktīvi, kurus var ātri konvertēt skaidrā naudā (pārdot vai iekļāt) finanšu tirgos īsā laikā un bez būtiskas vērtības samazināšanās.

Likviditātes seguma rādītāju izsaka procentos, tā minimums ir 100%, kas nozīmē, ka kredītiestādei ir pietiekami likvidie aktīvi, lai varētu segt savas neto likviditātes izejošās

⁴⁵ AS Citadele banka gada pārskati. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-atskaites/>

⁴⁶ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.195, 28.12.2009. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169>

⁴⁷ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.199, 29.11.2016. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287170-kapitala-un-likviditates-pietiekamibasnovertesanas-procesa-izveides-normativie-noteikumi>

⁴⁸ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

naudas plūsmas 30 dienu stresa periodā. Šajā periodā kredītiestādei būtu jāspēj savi likvidie aktīvi ātri konvertēt skaidrā naudā, neizmantojot centrālās bankas likviditāti vai publisko finansējumu.

Tika paredzēts pakāpenisks LCR ieviešanas periods, sākot no 70% – no 2016. gada, 80% – no 2017. gada un 100% – no 2018. gada. FKTK veiktā ietekmes novērtējuma rezultāti liecina, ka Latvijas kredītiestādes ir gatavas ievērot LCR prasību.⁴⁹

Komercbanku drošību ietekmējošais ekonomiskais faktors ir ienesīgums. Ekonomiskajā nozīmē rentabilitātes un ienesīguma jēdzieni sakrīt. Rentabilitāte ir peļņas relatīvā izpausme. Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgas peļņas lielumu.⁵⁰

Rentabilitāte bankai ir īpaši nozīmīga, lai nodrošinātu nepārtrauktu darbību un pakalpojumu sniegšanu, kā arī varētu izsniegt dividendes akciju turētājiem. Šis lielums atļauj izvērtēt bankas spēju darbības procesā iegūt nepieciešamo peļņu un parāda aktīvos ieguldītā kapitāla izmantošanas ienesīgumu, to nosaka vienam saimnieciskajam gadam un jo augstāks rādītājs, jo bankas darbība ir ienesīgāka.⁵¹

Rentabilitāte – uzņēmējdarbības efektivitātes rādītājs, kas raksturo peļņas un uzņēmuma līdzekļu proporciju. Rentabilitāte ir peļņas relatīvā izpausme.⁵²

Aktīvu atdeves rentabilitātes rādītāju var aprēķināt pēc šādas formulas:

$$\text{ROAA} = \frac{\text{Peļņa vai zaudējumi}}{\text{Vidējie aktīvi}} * 100 \quad [1.4.]^{53}$$

Aktīvu rentabilitāte ROAA (return on average assets) tiek rēķināta kā bankas peļņas vai zaudējumu attiecība pret vidējiem aktīviem (skat. [1.4.] formulu).

Aktīvu atdeves rādītājs parāda, cik efektīvi ieguldīti bankas līdzekļi, kas saņemti no akcionāriem, noguldītājiem u.c. Tas raksturo bankas konkurētspēju – aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti. Rādītājs var svārstīties atkarībā no bankas biznesa modeļa. Aktīvu atdeves

⁴⁹ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas paziņojums par likviditātes seguma rādītāju. Pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/arhivs/2015/5320-no-sodienas-eiropas-savieniba-stajas-speka-vienots-likviditates-raditajs-kreditestadem.html>

⁵⁰ Solovjova I. Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības solī”, 2009. gads, 265. lpp., 76.-77. lpp

⁵¹ Mietule I., Jackaniča A., Uzņēmuma finanšu analīze. Teorija un praktiskā pielietošana, Rēzeknes Augstskola, Rēzekne, 2013, 66. lpp.

⁵² Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams:

<http://estudijas.lu.lv/>

⁵³ Turpat

rādītāju aprēķina kā kopš pārskata gada sākumā gūtās peļņas vai zaudējumu (pēc nodokļu atskaitīšanas) attiecību pret bankas vidējo aktīvu apmēru attiecīgajā periodā. Rādītāja aprēķinā peļņas vai zaudējumu rezultāts par pirmo, otro vai trešo ceturksni tiek anualizēts, t.i., attiecināts uz visu gadu. Šis rādītājs tiek izteikts procentos, un nav vispāratzītu standartu par tā lielumu. Tomēr jāatceras, ka par bankas darbības efektivitāti nevar spriest tikai pēc aktīvu atdeves vai kāda cita rādītāja, bet gan jāvērtē radītāju kopums un to tendences ilgākā laika periodā, jo vēlme gūt īstermiņa peļņu var radīt būtiskus ilgtermiņa zaudējumus.⁵⁴

Kapitāla atdeves rentabilitātes rādītāju var aprēķināt pēc šādas formulas:

$$ROAE = \frac{\text{Peļņa vai zaudējumi}}{\text{Vidējais pašu kapitāls un rezerves}} * 100 \quad [1.5.]^{55}$$

Pašu kapitāla rentabilitāte tiek rēķināta kā bankas peļņas vai zaudējumu attiecība pret bankas vidējo pašu kapitālu un rezervēm (skat.[1.5.] formulu).

Pašu kapitāla rentabilitāte raksturo bankas pašu kapitāla atdevi, t.i., rāda, kāda ir peļņa uz 1 pašu kapitāla naudas vienību. Pēc rietumu analītiķu domām, optimālais ROAE lielums ir 10-20%.⁵⁶

Rentabilitātes rādītāju ROAA un ROAE attiecības parāda bankas riska un peļņas sakarību. No vienas puses, bankas vēlas maksimizēt bankas peļņu un to var izdarīt palielinot piesaistīto resursu īpatsvaru, taču no otras puses – tas ievērojami paaugstina bankas risku, jo strauji samazinās bankas pašu kapitāla īpatsvars aktīvos.⁵⁷

⁵⁴ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Banku kompass”. Pieejams: http://www.fktk.lv/texts_files/Banku_kompass_skaidrojums.pdf

⁵⁵ Solovjova I. studiju kursa Finanšu un banku darbības rādītāji lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/>

⁵⁶ Turpat

⁵⁷ Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.gads, 68 lpp., 52.-53.lpp

2. AS CITADELE BANKA FINANŠU PĀRSKATU STRUKTURĀLI DINAMISKĀ ANALĪZE NO 2016.GADA LĪDZ 2018.GADAM

2.1.AS Citadele banka attīstība

Citadele banka tika reģistrēta kā akciju sabiedrība 2010. gada 30. jūnijā. Savu darbību banka uzsāka 2010. gada 1. augustā. Bankas centrālā pārvalde atrodas Latvijā, Rīgā. Bankas juridiskā adrese ir Republikas laukums 2a, Rīga, LV-1010. Citadele tika dibināta, īstenojot 2010. gada pavasarī LR Ministru kabineta apstiprināto EK restrukturizācijas plānu, saskaņā ar kuru tika paredzēts, ka AS Citadele banka pārņem atsevišķus AS „Parex banka” aktīvus un saistības, kā arī citas lietas. Citadele, Latvijas Privatizācijas Aģentūra un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) 2010. gada 30. jūnijā parakstīja vienošanos, saskaņā ar kuru ERAB iegādājās 25% + 1 akciju un kļuva par Citadele akcionāru. 2017.gada 31.decembrī Bankā strādāja 1173 cilvēku.

Pēc iepirkuma procesa, Latvijas valdība nolēma pārdot tai piederošos 75% bankas akciju RA Citadele Holdings LLC un starptautiskai investoru grupai. ERAB saglabāja tai piederošo 25% - 1 akciju. Darījums tika pabeigts 2015. gada aprīlī.⁵⁸

2012.gadā Citadele pirms termiņa Latvijas Republikas Finanšu ministrijai atmaksā termiņnoguldījuma maksājumu 46,94 miljonu eiro apmērā, līdz ar to atmaksājot Latvijas valstij visu tās termiņnoguldījumu 203,7 miljonu eiro apmērā. Citadeles darbības rezultāti ļauj pārskaitīt Latvijas Valsts Kasei 3,5 miljonus eiro kā papildus kompensāciju par savulaik saņemto valsts atbalstu. Bankas Padome apstiprina Gunti Beļavski valdes priekšsēdētāja amatā, kā arī Santu Purgaili valdes locekļa amatā. Kā arī 2012.gadā Citadele banka saņēma visaugstāko novērtējumu un tika atzīta par vislabāk pārvaldīto valstij piederošo uzņēmumu Baltijā.

2013.gada 3.ceturksnī starptautiskā reitingu aģentūra Moodys paaugstina reitinga nākotnes prognozi no negatīvas uz stabilu, saglabājot nemainīgu koncerna pašreizējo reitingu B2/Not Prime/E+. American Express lojalitātes programma Membership Rewards tiek ieviesta Latvijā un to piedāvā Citadele, kas ir vienīgais American Express sadarbības

⁵⁸ AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/>

partneris Latvijā, kam ir tiesības emitēt American Express maksājumu kartes. GE Money Bank un Citadele paraksta līgumu par GE Money Bank iedzīvotāju un uzņēmumu norēķinu kontu apkalpošanas, depozītu, krājkontu un kredītu nodošanu bankai Citadele. Darījums paredz arī GE Money Asset Management fondu un pensiju 2. un 3. līmeņa plānu pārvaldīšanas nodošanu Citadeles grupas uzņēmumam IPAS „Citadele Asset Management”.⁵⁹

2015.gadā notika izmaiņas Citadele īpašnieku sastāvā - Timotija Kolinsa (Timothy Collins) dibinātā „Ripplewood Advisors LLC” vadīts investoru konsorcijs noslēdza akciju iegādes darījumu ar VAS „Privatizācijas aģentūra” (LPA), īpašumā iegūstot 75% plus vienu Citadele akciju. Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankai pieder 25% mīnus viena akcija bankas kapitāla. Sakarā ar izmaiņām īpašnieku sastāvā, darbu uzsāk arī jaunais Bankas Padomes sastāvs – Ripplewood Advisors pārstāvji, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas pārstāvji, kā arī neatkarīgais padomes loceklis. Starptautiskā reitingu aģentūra "Moody's Investors Service" paaugstināja Citadele ilgtermiņa depozītu reitingu no B2 uz B1. Turklāt "Moody's" mainīja savu ilgtermiņa reitinga pārskatīšanas prognozi Citadele bankai uz "pozitīva".

2016.gadā banka Citadele ieviesa jaunu instrumentu cilvēka kredīspējas noteikšanai - kredītreitings ir jauns, bankas Citadele izstrādāts instruments, kas ikvienam dod iespēju interneta vidē novērtēt savu kredīspēju. Latvijas Komerčbanku asociācija un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs uzskata, ka jaunais instruments uzlabos iedzīvotāju izpratni par savu kredīspēju un patēriņa kredītu procentu likmēm. Kā arī Citadele izstrādā jaunu mobilo lietotni ar interneta bankas funkcijām. Šajā lietotnē ir pieejams MobileSCAN autorizācijas rīks, kas saistīts ar noteiktu ierīci – viedtālruni vai planšetdatoru. Tā ļauj lietotājiem izveidot savienojumu ar internetbanku, vienkārši ievadot lietotājvārdu, paroli un PIN kodu, bez atsevišķas kodu kartes vai kalkulatora. 2016.gadā Banka atver jaunu filiāli Viļņā kopā ar „Coffee Inn” ķēdi, kurā vienās telpās atrodas kafejnīca un banka. 2016.gada jūnijā Citadele iegūst galveno balvu „Centrāleiropas un Austrumeiropas labākās bankas pārvērtības” nominācijā, ko ik gadu izsniedz Euromoney žurnāls kategorijā „Euromoney Awards of Excellence”. Starptautiskā ieguldījumu fondu pētījumu kompānija „Lipper” atkārtoti ir atzinusi Latvijā reģistrēto Citadeles grupas ieguldījumu fondu „CBL Eastern European Bond Fund – USD” par labāko fondu 2016. gadā ienesīguma un riska ziņā Eiropas attīstības valstu obligāciju kategorijā trīs un piecu gadu periodā. 2016.gada

⁵⁹ AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/>

decembrī Banka emitē subordinētās obligācijas 40 miljonu eiro apmērā. Finansējuma piesaistes mērķis ir stiprināt bankas kapitālu nākotnes biznesa mērķu sasniegšanai, izmantojot piesaistītos līdzekļus kā bankas subordinēto kapitālu. Banka plāno arī veikt pirmstermiņa subordinētā aizdevuma atmaksu Latvijas Privatizācijas aģentūrai. No 15.decembra, obligācijas ir iekļautas biržas “Nasdaq Riga” Baltijas Parāda vērtspapīru sarakstā. Kā arī 2016.gada decembrī tika veiktas izmaiņas Citadele bankas padomē un valdē – tika iecelts jauns Valdes loceklis Vladislavs Mironovs, un divi jauni Padomes locekļi - Nicholas Dominic Haag un Karina Saroukhanian.⁶⁰

Bankai emitējot subordinētās obligācijas 40 miljonu eiro apmērā, tā 2017.gadā (pirms termiņa) atmaksāja VAS “Privatizācijas aģentūrai” saistības 34,7 miljonu eiro apmērā un uzkrātos procentus nepilna 1 miljona eiro apmērā. Atlikušos emisijas procesā iegūtos līdzekļus Banka izmantos, lai stiprinātu vispārējo kapitālu un veicinātu izaugsmes stratēģijas īstenošanu Baltijas valstīs. 2017.gadā atkārtoti Moody’s paaugstināja Bankas kredītreitingu par divām pakāpēm - no B1 uz Ba2, saglabājot pozitīvu reitinga prognozi. Pēc bankas Citadele domām, Moody’s veica reitinga pārskatīšanu sakarā ar Bankas īstenoto stratēģiju attīstīt darbību Baltijas valstīs, kā arī palielināto kapitālu un uzlaboto aktīvu kvalitāti. 2017.gadā tiek veiktas izmaiņas arī valdes sastāvā – iecelts jauns bankas valdes loceklis attīstības jautājumos, kā arī valdes loceklis Grupas IT un tehnoloģiju stratēģijas un attīstības jautājumos. Arī 2017.gadā Citadele piesaista 20 miljonu eiro Otrā līmeņa kapitālu, emitējot 10 gadu obligācijas ar 5.5% kupona likmi, tās tika emitētas, lai stiprinātu Grupas kopējo kapitāla pozīciju, kā arī lai veicinātu Bankas izaugsmes stratēģiju Baltijas valstīs. 2017.gadā Citadele izstrādāja mobilo maksājumu pakalpojumu, lietojot NFC (near-field communication) tehnoloģiju. Maksājumi ar mobilo telefonu tiek ieviesti septembrī un ir pieejami klientiem, kas izmanto telefonus ar Android operētājsistēmu (Samsung, HTC, Huawei utml.). Citu operētājsistēmu tālrunu lietotājiem Citadele piedāvā alternatīvus mobilo maksājumu risinājumus – aprocas un uzlīmes ar NFC tehnoloģiju.⁶¹

Arī 2018.gadā AS “Citadele banka” pirms termiņa beigām atmaksāja ERAB pakārtotās saistības 18.4 miljonu eiro apmērā un uzkrātos procentus, izmantojot iepriekš emitētās subordinētās parādzīmes. No 2018. gada 3. marta Finanšu un kapitāla tirgus komisija uzticēja Citadelei veikt valsts garantētās atlīdzības izmaksu AS „ABLV Bank” noguldītājiem. Četru mēnešu laikā atlīdzība tika izmaksāta apmēram 8 tūkstoši klientiem

⁶⁰ AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/>

⁶¹ Turpat

€212.5m apmērā jeb 45% no kopējās izmaksājamās valsts garantēto atlīdzību summas. Līdzīgi kā 2016.gadā ieviestajam instrumentam privātpersonu kredītreitinga noteikšanai, 2018.gadā Citadele tādu ievieš arī uzņēmumiem, tas tiek piedāvāts tiešsaistē un lai to izmantotu, nav obligāti jābūt bankas Citadele klientam. Pateicoties veiksmīgai bankas stratēģijas īstenošanai, augošajai pelnītspējai un slikto kredītu apjoma samazināšanai, starptautiskā reitinga aģentūra “Moody’s Investors Service” vēl paaugstina Bankas kredītreitingu no Ba2 uz Ba1. 2018. gadā Citadele turpināja ieviest un attīstīt jaunus digitālos risinājumus, produktus un pakalpojumus - uzlaboja internetbanku un mobilo lietotni, turpināja atjaunināt bezkontakta maksājumu terminālus un uzstādīja jaunus bankomātus ar skārienjūtīgajiem ekrāniem. Citadele kļuva par pirmo banku Latvijā, kas mobilajā lietotnē ieviesa sejas atpazīšanas funkciju, lai autorizētos un apstiprinātu maksājumus. Lai nodrošinātu ātru, ērtu un drošu mijiedarbību ar klientiem, autorizējoties mobilajā lietotnē, veicot maksājumus un pārvaldot karšu drošību, ir ieviesta sejas atpazīšanas (Face ID) un pieskārienu (Touch ID) funkcionalitāte.⁶²

Citadele banka pieder 20 meitas sabiedrības, kas darbojas dažādos finanšu tirgus sektoros. Bankas meitas uzņēmumi ir redzami 2.1.tabulā.

2.1.tabula

AS “Citadele banka” meitas sabiedrības uz 30.06.2018⁶³

Nr.	Sabiedrība	Reģistrācijas valsts	Uzņēmējdarbības nozare	Apmaksātais pamatkapitāls, tūkst.eiro	Piederība koncernam, %
1	AB Citadele bankas	Lietuva	Banku darbība	43112	100
2	AP Anlage&Privatbank AG	Šveice	Banku darbība	8546	100
3	SIA Citadele Līzings un faktoring	Latvija	Noma	19351	100
4	OU Citadele Leasing&Factoring	Igaunija	Noma	500	100
5	UAB Citadele faktoringas ir lizir	Lietuva	Noma	434	100
6	IPAS CBL Asset Management	Latvija	Finanses	5905	100
7	AS CBL Atklātais pensiju fonds	Latvija	Pensiju fonds	640	100
8	AAS CBL life	Latvija	Dzīvības apdrošināšana	4269	100
9	Calenia Investments Limited	Kipra	Cita*	2	100
10	OOO Mizush Asset Management Ukraina	Ukraina	Finanses	643	100
11	SIA Citadeles moduļi	Latvija	Nekustamo īpašumu noma un	19372	100
12	SIA RPG Interjers	Latvija	Cita*	1355	100
13	SIA Hortus Commercial	Latvija	Cita*	3	100
14	SIA Hortus Land	Latvija	Cita*	3	100
15	SIA Hortus TC	Latvija	Cita*	428	100
16	SIA Hortus Residential	Latvija	Cita*	203	100
17	SIA Hortus JU	Latvija	Cita*	3	100
18	SIA Hortus RE	Latvija	Cita*	3	100
19	SIA Hortus BR	Latvija	Cita*	403	100
20	SIA Hortus NI	Latvija	Cita*	3	100

*Cita-sabiedrības, kas sniedz dažādus atbalsta pakalpojumus

⁶² AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/>

⁶³ AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/grupas-uznemumi/>

Kā redzams 2.1.tabulā, AS Citadele banka pieder 20 meitas sabiedrības un visām ieguldījums pamatkapitālā no mātesuzņēmuma ir 100% apmērā. Kā meitas sabiedrības ar lielāko pamatkapitālu autore var izcelt AB Citadele bankas, SIA Citadele līzings un faktoringu, SIA Citadeles moduļi, AP Anlage&Privatbank AG u.c. sabiedrības. Vismazākais pamatkapitāls no 20 AS Citadele banka meitas uzņēmumiem ir “Calenia Investments Limited”, kas atrodas Kiprā.

AS Citadele banka Padomes sastāvā ir 9 locekļi. Padome tiek ievēlēta uz 5 gadiem. Padomes locekļi no sava vidus ievēlē Padomes priekšsēdētāju un 1 priekšsēdētāja vietnieku. Padomes kārtējās sēdes notiek ne retāk kā četras reizes gadā. Padomes loceklis, kas nepiedalās Padomes sēdē, var nodot savu balsi rakstveidā, iesniedzot to citam Padomes loceklim. Padome pieņem savus lēmumus ar vienkāršu klātesošo balsu vairākumu. Padome iepriekš izskata visus jautājumus, kas ir akcionāru sapulces kompetencē vai kas pēc Valdes vai Padomes locekļu ierosinājuma ir ieteikti apspriešanai sapulcē.⁶⁴

AS Citadele banka Valdes sastāvā ir 8 locekļi. Padome ievēlē Valdes locekļus un no to vidus Valdes priekšsēdētāju. Valde, tāpat kā Padome, pieņem lēmumus ar vienkārš klātesošo balsu vairākumu, un, ja balsu skaits ir vienāds, tad noteicošā ir Valdes priekšsēdētāja balss. Visiem Valdes locekļiem ir kopīgas Bankas pārstāvības tiesības.

AS Citadele banka akcionāri pēc Bankas datiem ir redzami 2.2.attēlā.

Bankas akcionāri:

	30/06/2018		31/12/2017	
	Apmaksātais pamatkapitāls (eiro)	Akcijas ar balsstiesībām	Apmaksātais pamatkapitāls (eiro)	Akcijas ar balsstiesībām
Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka	39,138,948	39,138,948	39,138,948	39,138,948
RA Citadele Holdings LLC ¹	35,082,302	35,082,302	35,082,302	35,082,302
Delan S.ā.r.l. ²	15,597,160	15,597,160	15,597,160	15,597,160
EMS LB LLC ³	13,864,142	13,864,142	13,864,142	13,864,142
NNS Luxembourg Investments S.ā.r.l. ⁴	13,864,142	13,864,142	13,864,142	13,864,142
Amolino Holdings Inc. ⁵	13,863,987	13,863,987	13,863,987	13,863,987
Shuco LLC ⁶	10,998,979	10,998,979	10,998,979	10,998,979
Pārējie akcionāri	14,146,136	14,146,136	14,146,136	14,146,136
Kopā	156,555,796	156,555,796	156,555,796	156,555,796

¹ RA Citadele Holdings LLC (Amerikas Savienotās Valstis) ir Ripplewood Advisors LLC pilnībā piederoša meitas sabiedrība un tās patiesais labuma guvējs ir Timothy Collins

² Delan S.ā.r.l. patiesais labuma guvējs ir Baupost Group LLC

³ EMS LB LLC patiesais labuma guvējs ir Edmond M. Safra

⁴ NNS Luxembourg Investments S.ā.r.l. patiesais labuma guvējs Nassef O. Sawiris

⁵ Amolino Holdings Inc. patiesais labuma guvējs ir James L. Balsille

⁶ Shuco LLC patiesais labuma guvējs ir Stanley S. Shuman

2.2.attēls AS Citadele banka akcionāri uz 30.06.2018.⁶⁵

⁶⁴ AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/>

⁶⁵ AS Citadele banka gada pārskats. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-atskaites/>

Kā redzams 2.2.attēlā un kā autore iepriekš minēja, lielākais AS Citadele banka akcionārs ir Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, kurai pieder 25% + 1 akcija. Ar 22,4% akciju ir RA Citadele Holdings LLC, kas ir Ripplewood Advisors LLC pilnībā piederoša meitas sabiedrība. Tā patiesais labuma guvējs ir AS Citadele banka Padomes priekšsēdētājs Timothy C.Collins. Visas akcijas, izņemot tās, kuras pieder Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankai un RA Citadele Holdings LLC, pieder divpadsmit starptautisku investoru apvienībai.

AS Citadele banka pamatkapitāls ir EUR 156 555 796, ko veido vārda akcijas ar balsstiesībām ar katras akcijas nominālvērtību 1 EUR. Visas Bankas vārda akcijas dod tiesības akcionāriem saņemt dividendes un likvidācijas kvotu un dod balsstiesības akcionāru sapulcē. Visas Bankas vārda akcijas ir papīra formā. Akcionāru reģistrs tiek uzturēts Bankā un to ved Bankas Valde. Visiem Bankas akcionāriem ir pirmtiesības parakstīties uz jaunās emisijas akcijām.

AS „Citadele banka” ir 28 filiāles un klientu apkalpošanas centri Latvijā, 1 filiāle Igaunijā un 1 filiāle Lietuvā. AB „Citadele” bankas ir 8 klientu apkalpošanas vienības Lietuvā.⁶⁶

Autore var secināt, ka Bankas darbības ir vērsta uz modernu, mūsdienīgu pieeju, kas līdz šim ir novērtēta atzinīgi gan no klientu puses, gan no starptautiskās reitingu aģentūras puses. Turpmāk šī darba ietvaros autore analizēs AS Citadele bankas finanšu pārskatus, kā arī finanšu rādītājus no 2016.gada līdz 2018.gadam.

2.2.AS Citadele banka peļņas vai zaudējuma aprēķina strukturāli dinamiskā analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam

Turpmāk šīs apakšnodaļas ietvaros autore veiks horizontālo analīzi AS Citadele banka peļņas vai zaudējumu aprēķinam par 2016., 2017. un 2018.gadu.

⁶⁶ AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/par-mums/vesture/>

AS "Citadele banka" PZA horizontālā analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam⁶⁷

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi (tūkst.EUR)			Izmaiņas (tūkst.EUR)		Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %	
	2016	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Neto procentu ienākumi	50147	56452	61469	6305	5017	12,57	8,89
Neto komisijas naudas ienākumi	27145	21154	20600	-5991	-554	-22,07	-2,62
Neto finanšu un pārējie ienākumi	29852	21815	13698	-8037	-8117	-26,92	-37,21
Pamatdarbības ienākumi	107144	99421	95767	-7723	-3654	-7,21	-3,68
Pamatdarbības izdevumi	-58958	-60461	-64207	1503	3746	2,55	6,20
Peļņa pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa	37762	26739	33079	-11023	6340	-29,19	23,71
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	-1484	-25482	-42	23998	-25440	1617,1	-99,84
Pārskata perioda neto peļņa	36278	1257	33037	-35021	31780	-96,54	2528,24

Analizējot 2.3 tabulas datus, AS Citadele banka neto procentu ienākumi autores apskatītajos gados ir pakāpeniski palielinājušies vidēji par 5661 tūkst.eiro katru gadu jeb par 12,6% salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu, un par 8,9% salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu. Ņemot vērā stabili pieaugošos datus, autore prognozē 2019.gada procentu ienākumus apmēram 66000 tūkst. eiro apmērā.

Kā liecina Finanšu un Kapitāla Tirgus komisijas dati, 2016.gadā komercbanku nozares neto procentu ienākumi bija 502,6 miljonu eiro apmērā, savukārt AS Citadele banka 50 miljonu apmērā. Procentuāli tie ir 9,95% no kopējiem banku sektora neto procentu ienākumiem. Salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu, banku nozares neto procentu ienākumi samazinājās līdz 440 miljoniem eiro, bet AS Citadele banka tie pieauga par 12,6% un sasniedza 56,5 miljonus eiro, kas sastāda jau 12,8% no komercbanku nozares neto procentu ienākumiem. Ja analizējot salīdzina 2018.gadu ar 2017.gadu, tad banku nozares procentu ienākumi ir pieauguši par 125,7% sasniedzot trīs gadu perioda augstāko līmeni jeb 553 miljonus eiro. Arī Citadele banka procentu ienākumi ir turpinājuši

⁶⁷ Autores izveidots, balstoties uz AS Citadele banka gada pārskatiem. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-atskaites/>

palielināties, salīdzinot ar iepriekšējiem gadu, sasniedzot 61,5 miljonus eiro un tie ir 11,1% no Latvijas komercbanku nozares procentu ienākumiem 2018.gadā.

Analizējot 2.3 tabulu, autore secina, ka neto komisijas naudas ienākumi ir samazinājušies par 6545 tūkst. eiro, skatoties uz 2016.gada un 2018.gada absolūtajiem skaitļiem. Procentuālajā ziņā vislielākais samazinājums ir 2017.gada pret 2016.gada datiem., tie ir -22,07%.

Neto finanšu un pārējie ienākumi periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam samazinās katru gadu par 8000 tūkst.eiro, procentuālie tie ir -27%, salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu, bet -37% salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu. Kopumā neto finanšu un pārējie ienākumi ir samazinājušies par 16 miljoniem eiro.

Lai arī ir stabili pieauguši neto procentu ienākumi autores analizējamā 3 gadu periodā, t.i. no 2016.gada līdz 2018.gadam, pamatdarbības ienākumi kopumā ir samazinājušies. Ja 2016.gadā tie bija 107 miljoni eiro, tad 2018.gadā tie ir 96 miljoni eiro. Procentuāli apskatot, samazinājums ir par -7,2% un -3,7% attiecīgi salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu un 2018.gadu ar 2017.gadu.

Analizējot 2.3 tabulu, var secināt, ka pamatdarbības izdevumi ir palielinājušies par 5,2 miljoniem eiro 3 gadu laika periodā, sasniedzot 64207 tūkstošus eiro 2018.gadā. Salīdzinot 2018.g. ar 2017.g., tie ir palielinājušies par 6,2%.

Lai arī pamatdarbības ienākumi ir samazinājušies, bet izdevumi ir palielinājušies, tie tik un tā veido pozitīvu darbības rezultātu visā autores apskatītajā laika periodā. Vismazākā peļņa pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa (turpmāk UIN) bija 2017.gadā, tie bija 26739 tūkst.eiro. Gadu iepriekš, 2016.gadā, peļņa pirms UIN bija par 11023 tūkst. eiro jeb par 29% lielāka. Savukārt 2018.gadā peļņa pirms UIN bija par 23,7% lielāka nekā 2017.gadā.

Izpētot 2.3 tabulā dotos datus, autore ievēroja, ka no visiem trim darbā apskatītajiem gadiem, 2017.gadā AS Citadele banka bija vislielākais uzņēmuma ienākuma nodoklis – 25482 tūkst.eiro, kaut gan iepriekšējā gadā (2016.gadā) tas bija 1484 tūkst. eiro, bet 2018.gadā 42 tūkst. eiro. Tā kā novērojama ļoti liela starpība, autore vēlreiz aplūkoja AS Citadele banka 2017.gada pārskatu, noskaidrojot, ka 2017. gada 28. jūlijā Saeima apstiprināja grozījumus Latvijas Republikas nodokļu likumdošanā, kas stājas spēkā 2018. gada 1.janvārī. Grozījumi skar uzņēmumu ienākumu nodokļa režīmu un dažus citus Latvijas Republikā administrētos nodokļus. Līdz šim brīdim Latvijā ar uzņēmumu ienākumu nodokli aplika nodokļu peļņu un ar nodokli apliekamo peļņu bija tiesības daļēji

samazināt par iepriekšējo taksācijas periodos uzkrātajiem nodokļu zaudējumiem. Jaunais režīms ievieš konceptu, ka uzņēmumu ienākuma nodoklis tiek maksāts tikai no dividendu izmaksas (neatkarīgi no attiecīgā perioda peļņas) un par konkrētiem izdevumiem, kas nodokļu aprēķināšanas mērķiem tiek uzskatīti par peļņas sadali (piemēram, ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi un reprezentācijas izdevumi, kas pārsniedz noteiktu sliekšni). Grozījumi paredz, ka no 2018. gada 1. janvāra nodoklis nav jāmaksā par peļņu, kas gūta Latvijas jurisdikcijā un nav izmaksāta dividendēs.⁶⁸

Līdz ar to saprotams, ka vismazākā peļņa AS Citadele banka autores apskatītajā laika periodā, t.i. no 2016.gada līdz 2018.gadam, bija 2017.gadā, to izraisīja lieli uzņēmumu ienākuma nodokļa izdevumi. Ja salīdzina 2017.gadu ar 2016.gadu, peļņa samazinājās par 96,5% jeb par 35 miljoniem eiro.

Izpētot Latvijas komercbanku nozares ikgadējos datus, autore konstatēja, ka 2016.gadā banku darbības peļņa bija 453,8 miljoni eiro, bet AS Citadele banka peļņa par 2016.gadu bija 36,3 miljoni, kas sastāda 8% no kopējās banku nozares peļņas. 2017. gadā banku nozare kopumā darbojās ar peļņu 236.1 milj. eiro apmērā (par 48% mazāk nekā 2016.gadā), autore to varētu izskaidrot ar Visa Europe akciju pārdošanu 2016.gadā. Citadele banka peļņa 2017.gadā bija samazinājusies par 96,5% salīdzinot ar 2016.gada datiem un bija tikai 1,2 miljonu apmērā. Kā jau autore iepriekš minēja, tas ir saistīts ar izmaiņām uzņēmuma ienākuma nodokļa piemērošanā. Salīdzinot 2018.gada banku nozares peļņu ar 2017.gada peļņu, tā ir palielinājusies par 53 miljoniem eiro, sasniedzot 289,3 miljonus eiro, savukārt Citadele banka peļņa ir palielinājusies par 31 miljoniem eiro jeb par 2528% gandrīz sasniedzot Bankas 2016.gada peļņas apmērus.

Lai gan pelnītspējas tendenču attīstība banku sektorā kopumā bija pozitīva, tomēr atšķirības bija vērojamas starp bankām, kuras orientējās uz iekšzemes klientu apkalpošanu un pārējām bankām. Uz iekšzemes klientu apkalpošanu orientēto banku pelnītspējas rādītāji pārskata gadā atspoguļoja labvēlīgo ekonomisko attīstību valstī – aktīvāku atsevišķu segmentu kreditēšanu un kredītu kvalitātes uzlabošanu, kas savukārt noteica attiecīgu procentu ienākumu kāpumu, kā arī arvien mazākus izdevumus nedrošajiem parādiem. Savukārt īstenotie riska mazināšanas pasākumi un biznesa apjomu sarukums

⁶⁸ AS Citadele banka gada pārskats. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-atskaites/>

noteica uz ārvalstu klientu apkalpošanu orientēto banku pamatdarbības ienākumu pakāpenisku samazināšanos, iezīmējot ar biznesa modeli saistīto risku materializēšanos.⁶⁹

2.3. AS Citadele banka bilances strukturāli dinamiskā analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam

Bilances aktīvos tiek atspoguļoti bankas ieguldījumi, kas veikti izmantojot piesaistītos līdzekļus no akcionāriem, noguldītājiem un citiem investoriem. Autore uzskata šo kā pamatojumu veikt AS Citadele aktīvu salīdzinājumu ar Latvijas komercbanku nozares aktīvu rādītājiem. Šajā apakšnodaļā autore apskatīs un analizēs AS Citadele banka bilances vertikālo un horizontālo analīzi.

2.4 tabula

AS Citadele banka vertikālā bilances analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam⁷⁰

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi (tūkst.EUR)			Struktūra (%)			Struktūras izmaiņas pret iepriekšējo gadu (%)	
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2017	2018
Bilances posteņi								
Kase un prasības pret centrālajām bankām	647606	494848	155510	24,63	19,44	6,67	-5,19	-12,77
Prasības pret kredītiestādēm	154419	205292	110851	5,87	8,07	4,76	2,19	-3,31
Parāda vērtspapīri	681946	619938	779011	25,93	24,35	33,43	1,58	9,08
Aizdevumi klientiem	1008506	1117190	1168116	38,35	43,89	50,13	5,54	6,24
Finanšu instrumenti	17698	11280	9567	0,67	0,44	0,41	-0,23	-0,03
Līdzdalība meitas sabiedrībās	61884	64725	71614	2,35	2,54	3,07	0,19	0,53
Pamatlīdzekļi	4968	4994	4817	0,19	0,20	0,21	0,01	0,01
Citi aktīvi	52583	27162	30497	2,00	1,07	1,31	-0,93	0,24
BILANCE	2629610	2545429	2329983	100	100	100		

⁶⁹ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2018.gada apskats. Pieejams: http://www.fktk.lv/attachments/article/7542/APSKATS_4Q_2018.pdf

⁷⁰ Autore izveidots, balstoties uz AS Citadele banka gada pārskatiem. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-ataskaite/>

Kreditīestāžu un centrālo banku noguldījumi	129930	78578	39170	4,94	3,09	1,68	-1,85	-1,41
Klientu noguldījumi	2149223	2144468	1937857	81,73	84,25	83,17	2,52	-1,08
Emitētās parādzīmes	39901	59981	60010	1,52	2,36	2,58	0,84	0,22
Atvasinātie finanšu instrumenti	1923	3168	1504	0,07	0,12	0,06	0,05	-0,06
Citas saistības	71506	20850	22769	2,72	0,82	0,98	-1,90	0,16
Apmaksātais pamatkapitāls	156556	156556	156556	5,95	6,15	6,72	0,20	0,57
Nesadalītā peļņa	80571	81828	112117	3,06	3,21	4,81	0,15	1,60
BILANCE	2629610	2545429	2329983	100	100	100		

Kā liecina 2.4 tabulas dati, lielāko daļu no AS Citadele banka aktīviem sastāda aizdevumi klientiem, tie ir 38% 2016.gadā no visiem aktīviem, savukārt turpmākajos aplūkotajos gados šis īpatsvars pieaug un 2018.gadā aizdevumi klientiem ir jau 50% no aktīviem. Tie pakāpeniski pieaug par 5,5%-6% gadā, līdz ar to autore varētu prognozēt, ka 2019.gadā tie būs vēl vairāk palielinājušies.

Kā otru lielāko daļu aizņem parāda vērtspapīri – tie ir 25,9% 2016.gadā, tad 2017.gadā tie nedaudz samazinās, bet 2018.gadā vērojams samērā straujš pieaugums – par 9% un sasniedz jau 33,4% no visiem AS Citadele banka aktīviem.

Vēl straujāku tendenci, bet ar samazinājumu var novērot aktīva postenim “kase un prasības pret centrālajām bankām”, 2016.gadā tās bija 647606 tūkst.eiro, bet 2018.gadā tikai 155510 tūkst.eiro. Ja 2016.gadā tie bija 24,6% no aktīviem, tad 2018.gadā tikai 6,7% no visiem kopējiem aktīviem. Pēc AS Citadele banka gada pārskatu pielikumiem, autore secina, ka lielāko daļu no šī posteņa sastāda Prasības pret Latvijas Banku, kas ir veicinājušas šo lielo samazinājumu.

Izpētot 2.4 tabulas pasīvu sadaļu, autore var secināt, ka lielāko īpatsvaru sastāda klientu noguldījumi – tie ir vairāk kā 80% no visiem pasīviem. Lai gan 2018.gadā ir vismazākā klientu noguldījumu vērtība, tie tik un tā ir 83,2% no pasīviem. Pārējie 2.4 tabulā attēlotie pasīva posteņi ir zem 10% no pasīvu struktūras.

Analizējot AS Citadele banka bilanci ar strukturāli dinamisko metodi, autore veica arī horizontālo analīzi 2016.-2018.gadam un tad salīdzināja iegūtos datus ar Latvijas komercbanku nozares publiskotajiem datiem.

AS Citadele banka horizontālā bilances analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam⁷¹

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi (tūkst.EUR)			Izmaiņas pret iepriekšējo gadu (tūkst.EUR)		Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %	
	2016	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Bilances posteņi							
Kase un prasības pret centrālajām bankām	647606	494848	155510	-152758	-339338	-23,59	-68,57
Prasības pret kredītiestādēm	154419	205292	110851	50873	-94441	32,94	-46,00
Parāda vērtspapīri	681946	619938	779011	-62008	159073	-9,09	25,66
Aizdevumi klientiem	1008506	1117190	1168116	108684	50926	10,78	4,56
Finanšu instrumenti	17698	11280	9567	-6418	-1713	-36,26	-15,19
Līdzdalība meitas sabiedrībās	61884	64725	71614	2841	6889	4,59	10,64
Pamatlīdzekļi	4968	4994	4817	26	-177	0,52	-3,54
Citi aktīvi	52583	27162	30497	-25421	3335	-48,34	12,28
BILANCE	2629610	2545429	2329983	-84181	-215446	-3,20	-8,46
Kredītiestāžu un centrālo banku noguldījumi	129930	78578	39170	-51352	-39408	-39,52	-50,15
Klientu noguldījumi	2149223	2144468	1937857	-4755	-206611	-0,22	-9,63
Emitētās parādzīmes	39901	59981	60010	20080	29	50,32	0,05
Atvasinātie finanšu instrumenti	1923	3168	1504	1245	-1664	64,74	-52,53
Citas saistības	71506	20850	22769	-50656	1919	-70,84	9,20
Apmaksātais pamatkapitāls	156556	156556	156556	0	0	0,00	0,00
Nesadalītā peļņa	80571	81828	112117	1257	30289	1,56	37,02
BILANCE	2629610	2545429	2329983	-84181	-215446	-3,20	-8,46

Lielākās izmaiņas no bilances aktīvu posteņiem ir postenim “kase un prasības pret centrālajām bankām”. Trīs gadu laikā tas ir samazinājies 4 reizes - no 647 miljoniem 2016.gadā līdz 155 miljoniem 2018.gadā jeb par 76% trīs gadu laikā.

Pozitīvas izmaiņas bilances aktīvu struktūrā ir postenim “aizdevumi klientiem” – ar katru darbā apskatīto gadu, tas ir palielinājies – salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu tas

⁷¹ Autores izveidots, balstoties uz AS Citadele banka gada pārskatiem. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-ataskaite/>

palielinājās par nepilniem 11% jeb par 108684 tūkst.eiro, bet salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu, tas ir palielinājies par 4,6% jeb par 50926 tūkst.eiro.

AS Citadele banka izsniegto kredītu apjomi autores analizētajā laika periodā ir palielinājušies – tātad ir pozitīva tendence, kura varētu turpināties arī 2019.gadā -, savukārt Latvijas komercbanku nozares izsniegto kredītu apjomiem autore nevarēja noteikt tendenci, jo salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu tie ir samazinājušies, bet salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu, tie ir palielinājušies par aptuveni 5,3 miljardiem eiro. Šo straujo pieaugumu galvenokārt veicināja rezidentiem izsniegto kredītu apjomu palielinājums, kas, salīdzinājumā ar 2017.gadu, ir pieaudzis par 4 miljardiem eiro. 2016.gadā Citadele banka izsniegtie kredīti sastāda 6,7% no kopējiem 2016.gadā izsniegtiem kredītiem banku nozarē. 2017.gadā Citadele banka daļa nozares kreditēšanas apjomos palielinājās līdz 7,7%, tas saistīts ar Bankas kredītu apjoma palielināšanos, bet nozares kreditēšanas apjomu samazināšanos 2017.gadā. Bet 2018.gadā Citadele banka kreditēšanas apjomu daļa nozarē samazinājās līdz 5,9%, sakarā ar lielo kredīta apjomu palielināšanos nozarē – kā autore iepriekš minēja, kredītu apjoms palielinājās par 5,3 miljardiem eiro gada laikā. Arī pēc izsniegto kredītu apjoma AS Citadele banka 2018.gadā bija 4.vietā pēc Latvijas Finanšu nozares asociācijas apkopotajiem datiem.

Pozitīva tendence novērojama arī Bankas meitas sabiedrību līdzdalībā – ar katru gadu tā ir palielinājusies – 2017.gadā tā bija par 2,8 miljoniem eiro lielāka nekā 2016.gadā, savukārt 2018.gadā bija jau par 6,9 miljoniem eiro lielāka nekā 2017.gadā. Tātad trīs gadu laikā līdzdalība Bankas meitas sabiedrībās ir pieaugusi par nepilniem 10 miljoniem eiro.

Kā liecina FKTK publiskotie dati, 2016.gadā komercbanku nozares aktīvi kopumā bija 29,5 miljardu eiro apmērā, un autores analizējamās bankas aktīvi sastādīja 8,8% no kopējiem banku sektora aktīviem. 2017.gadā kopējie banku nozares aktīvi un AS Citadele banka aktīvi samazinājās par attiecīgi 3,7% un 3,2%, bet Bankas daļa kopējo aktīvu apmērā nemainījās – tie paši 8,8% kā bija arī 2016.gadā. AS Citadele banka aktīvi uz 2018.gada 31.decembri sastāda 10,46% jeb 2,3 miljardus eiro no visiem kopējiem banku sektora aktīviem (2018.gadā 22,273 miljardi eiro). Pēc aktīvu apjoma AS Citadele banka ierindojas 4.vietā Latvijas komercbanku nozarē.

Kā jau autore iepriekš šajā apakšnodaļā minēja, lielāko daļu no bilances pasīvu daļas sastāda klientu noguldījumi. Taču pēc 2.5 tabulas datiem var secināt, ka tie pakāpeniski samazinās, 2017.gadu salīdzinot ar 2016.gadu tie samazinājās par 4,7 miljoniem eiro, bet, salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu, tie samazinās jau par 206

miljoniem eiro. Procentuāli attiecīgi tie ir 0,2% un 9,63% samazinājums apskatot šo posteni 3 gadu griezumā.

Banku nozares datiem par noguldījumiem laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gada ir līdzīga tendence kā AS Citadele banka datiem par klientu noguldījumiem šajā laika periodā – tie pakāpeniski samazinās. Ja salīdzina 2017.gada datus ar 2016.gada datiem par noguldījumiem banku nozarē, tad tie ir samazinājušies par 1 miljardu eiro, bet Citadele banka noguldījumu apjomi ir samazinājušies par 0,22% jeb par 4,8 miljoniem eiro. AS Citadele banka klientu noguldījumu apjomi 2018.gadā ir vēl par 206 miljoniem eiro jeb par nepilniem 10% mazāki nekā 2017.gadā un kopumā tie ir 10% no kopējā (19,2 miljardi eiro) noguldījumu apjoma Latvijas komercbankās 2018.gadā.

Pakāpeniski samazinās arī kredītiestāžu un centrālo banku noguldījumi. Apskatot izmaiņas 2017.gadā un 2016.gadā, tie ir samazinājušies par 51 miljonu jeb par 39,5%, savukārt salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu, tie ir samazinājušies par 39 miljoniem jeb par 50%.

No pasīva posteņiem pozitīva tendence autores analizēto trīs gadu laikā ir nesadalītai peļņai. Ja salīdzina 2017.gadu ar 2016.gadu, tā ir nedaudz palielinājusies par 1,2 miljoniem jeb par 1,56%, savukārt salīdzinot 2018.gada un 2017.gada datus, tad tā ir palielinājusies par 30 miljoniem eiro jeb par 37%.

Vienīgais postenis visā bilancē - gan aktīvos, gan pasīvos -, kas nav izmainījies visā analīzes periodā, ir apmaksātais pamatkapitāls, tie ir 156 miljoni eiro.

Kopējā bilances summa sastāda 2016.gadā 2,6 miljardus eiro, bet pēc 2.4 un 2.5 tabulas datiem 2018.gadā tā ir 2,3 miljardus eiro, tātad ir samazinājums par 0,3 miljardiem eiro 3 gadu laikā.

Analizējot Latvijas Finanšu nozares asociācijas publiskotos datus, autore konstatēja, ka kopējais banku sektora izsniegto kredītu apjoms 2018.gadā ir pārsniedzis noguldījumu apjomu par 0,5 miljardiem, līdz ar to var secināt, ka bankas 2018.gadā ir radījušas labvēlīgākus apstākļus kredītešanai, tādējādi palielinot rezidentiem izsniegto kredītu apjomu par aptuveni 4 miljardiem eiro (nerezidentiem izsniegto kredītu apjoms autores analizējamā periodā ir praktiski nemainīgs – ap 2 miljardiem eiro), salīdzinot ar 2017.gadu.

3. AS CITADELE BANKA DARBĪBAS RĀDĪTĀJU ANALĪZE NO 2016.GADA LĪDZ 2018.GADAM SALĪDZINĀJUMĀ AR LATVIJAS KOMERCBANKU NOZARES RĀDĪTĀJIEM

Šajā nodaļā autore analizēs Latvijas komercbanku nozares dalībnieku finanšu rādītājus – kapitāla pietiekamības rādītāju, likviditātes rādītāju un rentabilitātes rādītājus laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam. Kā arī autore raksturos un salīdzinās nozares vidējos rādītājus ar autores analizējamās AS Citadele banka finanšu rādītājiem šajā pašā laika periodā.

3.1. AS Citadele banka kapitāla un kapitāla pietiekamības rādītāja analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam

Bankas kapitāla nozīmīgums tās darbības nodrošināšanā nosaka to, ka tas vienmēr atrodas kredītiestāžu regulējošo institūciju “uzmanības centrā”. Tāpēc pašu kapitāla lieluma regulējošās prasības ir svarīgs instruments riska līmeņa ierobežošanā un rada klientu uzticību bankai.⁷²

Šajā apakšnodaļā autore izanalizēs AS Citadele banka kapitāla struktūru, jo kapitālam ir svarīga loma bankas darbībā, kā arī kapitāla pietiekamības rādītāju.

Minimālais bankas dibināšanas pamatkapitāls Latvijā ir 5 miljoni eiro.⁷³ Kā liecina AS Citadele banka bilances dati, Bankas pamatkapitāls ir EUR 156 555 796, ko veido vārda akcijas ar balsstiesībām ar katras akcijas nominālvērtību 1 EUR. Autore analizējamā periodā laikā AS Citadele banka apmaksātais kapitāls nav mainījies. Pēc jaunākajiem datiem, AS Citadele banka vadība nolēma 2018.gada peļņu nesadalīt dividendēs, bet ieskaitīt nesadalītajā peļņā, kas tā rezultātā ir palielinājusies līdz 112 miljoniem.

⁷² Leonoviča L. Banku darbības vērtēšana. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.gads, 68 lpp., 39.lpp

⁷³ LR Kredītiestāžu likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37426>

Eiropas Savienībā ir noteikts vienots regulējums, paredzot šādas kapitāla prasības:

- pirmā līmeņa pamata kapitāla pietiekamības rādītājam (kas ir augstākās kvalitātes kapitāls) ir jābūt vismaz 4.5%,
- pirmā līmeņa kapitāla pietiekamības rādītājam (kas ietver pirmā līmeņa pamata kapitālu un pirmā līmeņa papildu kapitālu, t.i., noteiktām prasībām atbilstošus papildu pašu kapitāla elementus) ir jābūt vismaz 6%,
- kopējam kapitāla pietiekamības rādītājam (ietver pirmā līmeņa kapitālu un otrā līmeņa kapitālu) ir jābūt vismaz 8%.

Kredītiestāžu likuma grozījumi, kas stājās spēkā 2014. gada 28. maijā, papildus iepriekšminētajām kapitāla prasībām ievieš papildus „drošības buferus” – kapitāla rezerves (tādas kā kapitāla saglabāšanas rezerve, precikliskā kapitāla rezerve, sistēmiskā riska kapitāla rezerve, citas sistēmiski nozīmīgas iestādes kapitāla rezerve un globāli sistēmiski nozīmīgas iestādes kapitāla rezerve). Kopsummā šīs kapitāla rezervju prasības veido kopējo kapitāla rezervju prasību. Šobrīd kopējo kapitāla rezervju prasību visām bankām veido kapitāla saglabāšanas rezerve 2.5% apmērā.⁷⁴

FKTK noteiktās minimālās kapitāla prasības bankai Citadele redzamas 3.1. attēlā.

	Pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs	Pirmā līmeņa kapitāla rādītājs	Kapitāla pietiekamības rādītājs
Pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs	4.50%	4.50%	4.50%
Papildu pirmā līmeņa rādītājs	-	1.50%	1.50%
Papildu kopējā kapitāla rādītājs	-	-	2.00%
Individuālais FKTK noteiktais TSCR*	1.40%	1.88%	2.50%
Kapitāla rezervju prasības:			
Kapitāla saglabāšanas rezerve	2.50%	2.50%	2.50%
O-SNI kapitāla rezerve	1.50%	1.50%	1.50%
Precikliskā kapitāla rezerve	0.11%	0.11%	0.11%
Kapitāla prasība	10.01%	11.99%	14.61%

3.1. attēls AS Citadele banka minimālās kapitāla prasības 2018.gadā⁷⁵

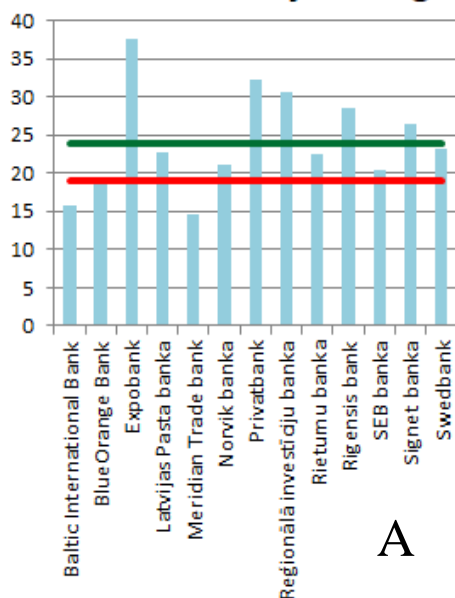
FKTK ir aprēķinājusi Bankas individuālo kapitāla pietiekamības rādītāju saskaņā ar savām politikām un vadlīnijām. Minimālais kapitāla pietiekamības rādītājs, kas atbilst Bankas biznesa modelim, ir vismaz 10.9% (summa no: minimālā kapitāla pietiekamības

⁷⁴ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Banku kompass”. Pieejams: http://www.fktk.lv/texts_files/Banku_kompass_skaidrojums.pdf

⁷⁵ AS Citadele banka gada pārskats. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-atskaite/>

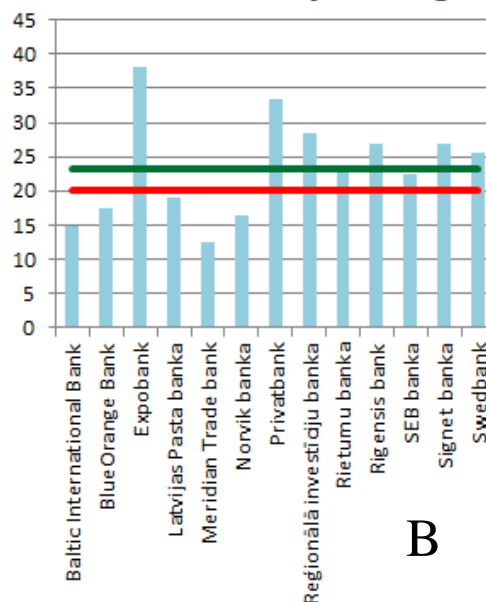
rādītāja 8.0%, kapitāla saglabāšanas rezerves 2.5% un 0.4% individuālās kapitāla rezerves, ko nosaka FKTK). Individuālā kapitāla rezerve 0,4% apmērā ir saistīta ar Bankas klientu biznesu ārpus Baltijas. FKTK ir identificējusi Banku kā “citu sistēmiski nozīmīgu finanšu iestādi” (C-SNI). FKTK Bankai noteiktā C-SNI kapitāla rezerves prasība ir 1.5%, tomēr tā tiek ieviesta divos posmos – kapitāla rezerves prasība 0.75% apmērā tika ieviesta 2017. gada 30. jūnijā, bet kapitāla rezerves prasība pilnā apmēra būs jānodrošina līdz 2018. gada 30. jūnijam. C-SNI kapitāla rezerves prasība ir jāizpilda, izmantojot pirmā līmeņa pamata kapitālu.⁷⁶

**Komercbanku nozares kapitāla
pietiekamības rādītāji 2016.gadā, %**



A

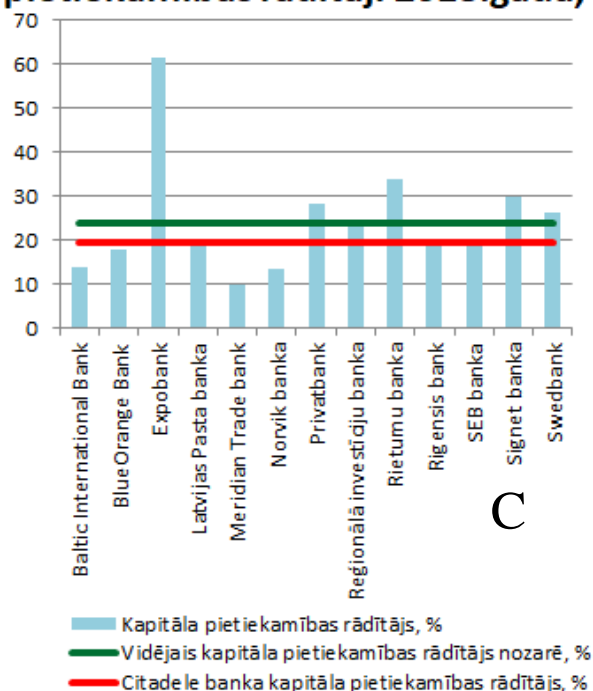
**Komercbanku nozares kapitāla
pietiekamības rādītāji 2017.gadā, %**



B

⁷⁶ AS Citadele banka gada pārskats. Pieejams: <https://www.cblgroup.com/lv/investoriem/finansu-atskaites/>

Komerčbanku nozares kapitāla pietiekamības rādītāji 2018.gadā, %



3.2. attēls Latvijas komerčbanku nozares dalībnieku kapitāla pietiekamības rādītājs
A-2016.gadā, B-2017.gadā, C-2018.gadā⁷⁷

Izpētot 3.2. attēlā dotos datus, var secināt, ka autores analizējamās bankas AS Citadele kapitāla pietiekamības rādītājs 2016.gadā ir zem nozares vidējiem rezultātiem. Taču Baltic International un Meridian Trade bank kapitāla pietiekamības rādītājs ir vēl zemāk - zem nozares vidējā rādītāja un zem Citadele bankas rādītāja. Starp Citadele banka kapitāla pietiekamības rādītāju 2016.gadā un nozares vidējiem rādītājiem ir BlueOrange bank, Latvijas Pasta banka, Norvik banka, Rietumu banka, SEB banka un Swedbank (skat. 3.2.attēlu A). Virs banku nozares kapitāla pietiekamības rādītājiem ir Expobank, Privatbank, Reģionālā Investīciju banka, Rigensis bank un Signet bank.

Kā liecina 3.2.attēla B dati, arī 2017.gadā Citadeles kapitāla pietiekamības rādītājs bija zem nozares vidējiem rādītājiem, bet tas ir nedaudz palielinājies, ja salīdzina ar 2016.gadu. Taču bija bankas, kurām šis rādītājs ir vēl zemāks, kā piemēram, Baltic International Bank, BlueOrange Bank, Latvijas Pasta banka, Meridian Trade bank un Norvik banka. Bet autore vēlas vērst uzmanību, ka visām 3.2 attēlos analizētajām bankām

⁷⁷ Autores izveidots, balstoties uz Latvijas finanšu nozares asociācijas datiem. Pieejams: <https://www.financelatvia.eu/nozares-dati/>

kapitāla pietiekamības rādītājs nav bijis zemāks kā FKTK un Eiropas Savienībā noteiktā prasība – 8%.

Analizējot 3.2.attēla C datus, autore secināja, ka Citadele kapitāla pietiekamības rādītājs un arī nozares vidējais kapitāla pietiekamības rādītājs 2018.gadā ir palicis praktiski nemainīgs, salīdzinot ar 2017.gadu, taču, piemēram, Expobank kapitāla pietiekamības rādītājs ir strauji palielinājies - par apmēram 20%. Autore secināja, ka ir palielinājies banku skaits, kuru kapitāla pietiekamības rādītāji ir zem nozares vidējiem un zem Citadeles kapitāla pietiekamības rādītājiem – tātad tas samazinās salīdzinājumā ar 2017.un 2016.gadu.

Kā liecina AS Citadele banka gada pārskata dati, palielinājums kapitāla pietiekamības rādītājā atspoguļo dabisko pamatdarbības rentabilitāti un akcionāru vēlmi uzturēt stipru kapitāla pozīciju, nesadalot peļņu dividendēs.

Analizējot trīs gadu periodā, autore secināja, ka vairākām iepriekš minētajām bankām (Baltic International Bank, BlueOrange Bank, Meridian Trade bank, Norvik banka) kapitāla pietiekamības rādītājs ir pasliktinājies un tas ir ar negatīvu tendenci, salīdzinājumā ar 2016.gadu un 2017.gadu, līdz ar to autore varētu prognozēt lejupslīdi arī 2019.gadā. Meridian Trade Bank 2018.gadā rādītājs ir 9,7%, kas ir bīstami tuvu noteiktajai minimālajai prasībai jeb 8%.

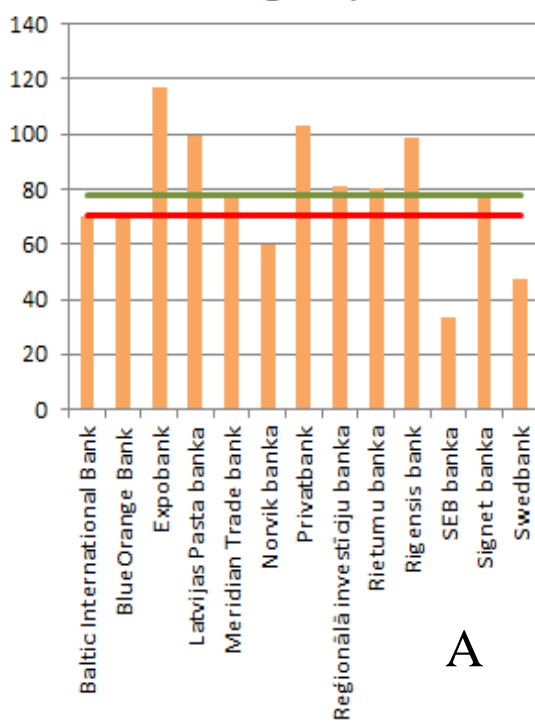
Ja apskata kopumā Latvijas komercbanku nozares vidējos rādītājus (skat.3.2. attēlu A, B, C), tad autore nevarēja prognozēt vidējo kapitāla pietiekamības rādītāju 2019.gadam, jo apskatāmā laika perioda sākumā, salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu, tas ir samazinājies, savukārt salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu un arī ar 2016.gadu, tas ir palielinājies. 2018.gadā tas ir vislielākais vidējais rādītājs no trim autores darbā apskatītajiem gadiem.

3.2. AS Citadele banka likviditātes rādītāja analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam

Likviditāte raksturo bankas spēju savlaicīgi un bez ievērojamiem zaudējumiem izmaksāt noguldītājiem naudas līdzekļus pēc viņu pieprasījuma. No vienas puses augsts likviditātes rādītājs liecina par bankas spēju nekavējoties izpildīt savas saistības, no otras

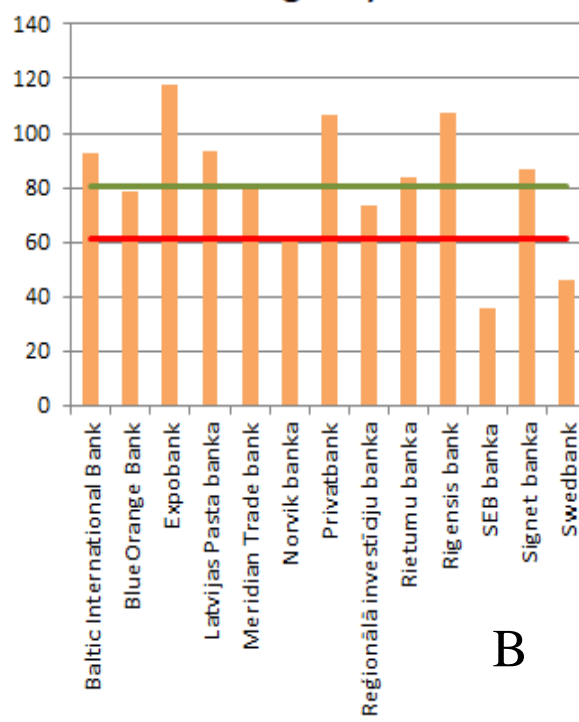
pusēs, - jo likvidāki ir aktīvi, jo tie ir mazāk ienesīgi, tāpēc bankas cenšas uzturēt optimālu, tirgus situācijai atbilstošu likviditāti.⁷⁸

**Komercbanku nozares
likviditātes rādītāji
2016.gadā, %**



A

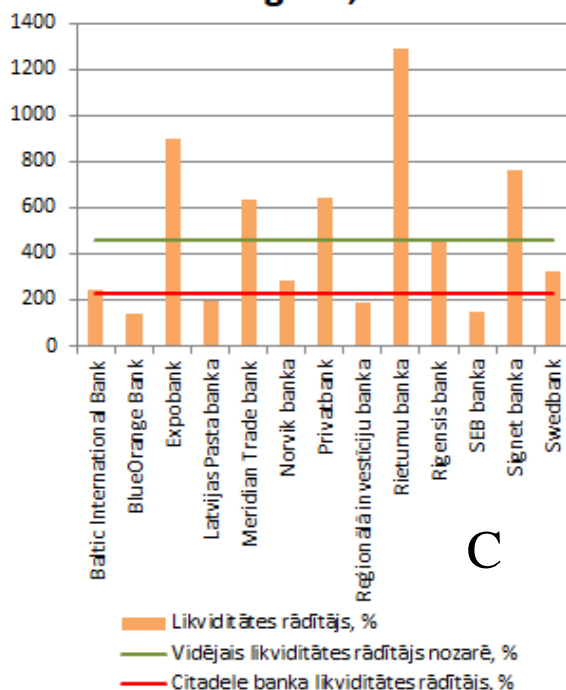
**Komercbanku nozares
likviditātes rādītāji
2017.gadā, %**



B

⁷⁸ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājaslapa, pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/arhivs/2015/5320-no-sodienas-eiropas-savieniba-stajas-speka-vienots-likviditates-raditajs-kreditiestadem.html>

Komerčbanku nozares likviditātes rādītāji 2018.gadā, %



3.3. attēls Latvijas komerčbanku nozares dalībnieku likviditātes rādītājs A - 2016.gadā, B – 2017.gadā, C - 2018.gadā⁷⁹

Kopš 2018.gada Latvijā banku likviditātes noteikšanai tiek izmantots likviditātes seguma rādītājs (LCR). LCR izsaka procentos, tā minimums ir 100%, kas nozīmē, ka kredītiestādei ir pietiekami likvidie aktīvi, lai varētu segt savas neto likviditātes izejošās naudas plūsmas 30 dienu stresa periodā. Šajā periodā kredītiestādei būtu jāspēj savi likvidie aktīvi ātri konvertēt skaidrā naudā, neizmantojot centrālās bankas likviditāti vai publisko finansējumu. Paredzēts pakāpenisks LCR ieviešanas periods, sākot no 70% – no 2016. gada, 80% – no 2017. gada un 100% – no 2018. gada.⁸⁰

Balstoties uz iepriekš minēto informāciju, autore savstarpēji var salīdzināt tikai 2016.gadu un 2017.gadu, jo 2018.gadā kā minimālā vērtība likviditātes seguma rādītājam ir 100%, kas būtiski atšķirās no iepriekšējiem autores analizētajiem gadiem.

⁷⁹ Autore izveidots, balstoties uz Latvijas finanšu nozares asociācijas datiem. Pieejams: <https://www.financelatvia.eu/nozares-dati/>

⁸⁰ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas mājaslapa, pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/mediju-telpa/pazinojumi-masu-informacijas-l/arhivs/2015/5320-no-sodienas-eiropas-savieniba-stajas-speka-vienots-likviditates-raditajs-kreditiestadem.html>

Izpētot 3.3.attēlos dotos datus, autore varēja secināt, ka 2016.gadā Citadele banka likviditātes rādītājs izpilda LCR noteiktās minimālās prasības, t.i. 70%. Taču bija trīs bankas – Norvik banka, SEB banka un Swedbank, kuras šo prasību neizpildīja, turklāt SEB bankai šis rādītājs bija par 50% mazāks, nekā noteiktais. Lielāks likviditātes rādītājs par komercbanku nozares vidējo likviditātes rādītāju bija sešām bankām. Ja 2016.gadā tiktu piemērota prasība par minimālo likviditātes rādītāju 100%, tad šo izpildītu tikai Expobank un Privatbank, pārējām 3.3.attēlā analizētajām bankām likviditātes rādītājs bija zem 100%.

Salīdzinot 3.3.attēla A un B grafikus, autore secināja, ka Citadele banka likviditātes rādītājs ir samazinājies par aptuveni 10%, taču nozares vidējais likviditātes rādītājs ir nedaudz palielinājies. SEB un Swedbank vēl joprojām ir ar viszemākajiem likviditātes rādītājiem arī 2017.gadā, savukārt Baltic International Bank ir uzlabojusi savu likviditātes rādītāju par aptuveni 20%, salīdzinot ar 2016.gadu, līdz ar to pārsniedzot nozares vidējo likviditātes rādītāju 2017.gadā. Arī šajā, 3.3.attēlā (A, B, C), līdzīgi kā pie kapitāla pietiekamības rādītāja (skat.3.2.attēlu A, B, C), AS Citadele banka rādītāji ir mazāki kā nozares vidējie rādītāji.

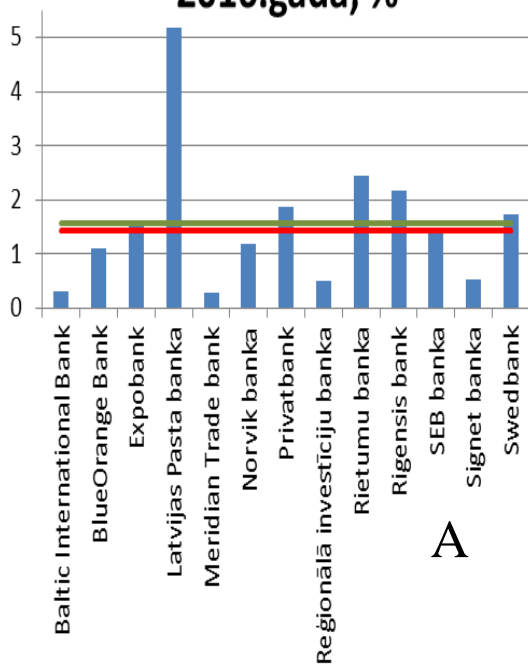
Kā jau autore iepriekš šajā apakšnodaļā minēja, nav iespējams salīdzināt 2018.gadu ar 2016. un 2017.gadu, jo ir mainījusies noteiktā minimālā likviditātes prasība. Taču autore pamanīja, ka, lai arī 2016.gadā un 2017.gadā ne visas bankas izpildīja noteiktās minimālās pārejošās likviditātes prasības, tad 2018.gadā pilnīgi visas 3.3.attēlā analizētās bankas ir izpildījušas likviditātes seguma rādītāja FKTK noteikto minimālo prasību 100% apmērā, kas noteikti ir pozitīva iezīme, autoresprāt. 2018.gadā nozares vidējais rādītājs ir salīdzinoši augsts - aptuveni 460%, taču Expobank un Rietumu bankai likviditātes rādītāji 2018.gadā ir izteikti augstāki kā citām bankām un vidēji nozarē, attiecīgi ap 900% un ap 1300%. Autore veica eksperimentu un no analizējamām 14 bankām “izņēma ārā” iepriekš minētās Expobank un Rietumu banku, lai paskatītos kā izmainīsies vidējais nozares likviditātes rādītājs, un pēc attiecīgajām darbībām, tas samazinājās līdz 355% - tātad par 100% zemāks kā iepriekš.

Apskatot atsevišķi tikai Latvijas komercbanku nozares vidējos rādītājus, ir redzama neliela pozitīva tendence 2016.-2017.gadā. Kā arī – ja tā būtu banka, tiktu izpildītas FKTK noteiktās minimālās prasības par likviditātes rādītājiem.

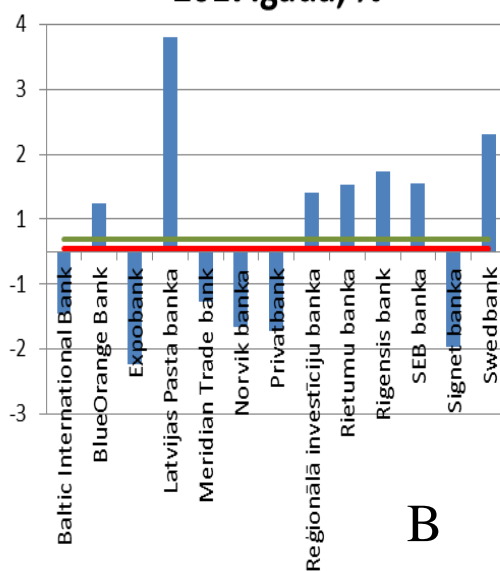
3.3. AS Citadele banka rentabilitātes rādītāju analīze no 2016.gada līdz 2018.gadam

Rentabilitāte norāda uz uzņēmuma (šajā gadījumā – bankas) spēju veikt ienesīgu saimniecisko darbību. Analīzes dati ļauj vērot un plānot nākotnes ieceres par to, cik uzņēmums spēs pelnīt uz katru ieguldīto eiro, līdz ar to arī parādot ieguldītā kapitāla vai izmantotajiem kopējiem aktīviem to izmantošanas efektivitāti. Rentabilitātes rādītājs ir viens no svarīgākajiem finanšu rādītājiem arī ieguldītājiem, jo parādīs, cik potenciālais investors saņemtu par katru ieguldīto eiro. Rentabilitātei nav noteikta minimālā prasība, tāpēc - jo augstāki ir šie rādītāji, jo pelnošāks uzņēmums. Balstoties uz pieejamajiem datiem, autore nolēma salīdzināt divu veidu rentabilitātes rādītājus – aktīvu atdeves (ROAA) un kapitāla atdeves (ROAE) rādītājus.

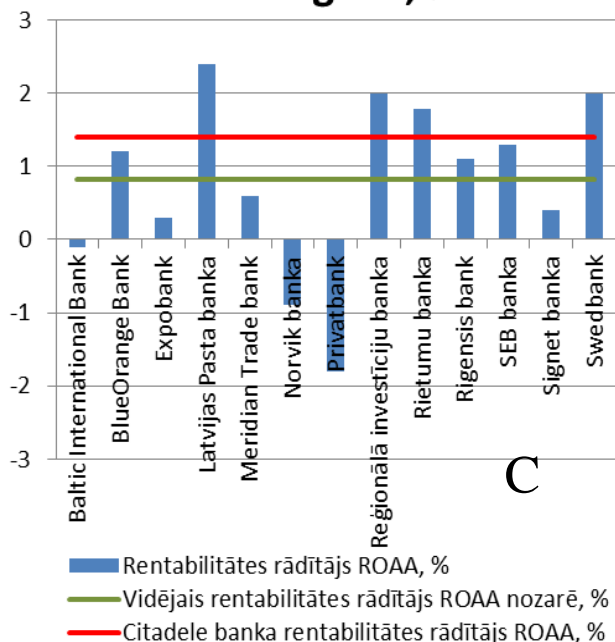
**Komercbanku nozares
rentabilitātes rādītājs ROAA
2016.gadā, %**



**Komercbanku nozares
rentabilitātes rādītājs ROAA
2017.gadā, %**



Komerčbanku nozares rentabilitātes rādītājs ROAA 2018.gadā, %



3.4. attēls Latvijas komercbanku nozares dalībnieku rentabilitātes rādītājs ROAA
A-2016.gads, B-2017.gads, C-2018.gads⁸¹

Citadele banka aktīvu atdeves rentabilitātes rādītājs 2016.gadā ir nedaudz zemāks kā komercbanku nozares vidējais rādītājs šajā gadā (skat.3.4.attēlu A). Vīrs nozares vidējā rādītājā un līdz ar to arī vīrs AS Citadele banka rentabilitātes rādītāja ROAA 2016.gadā ir Latvijas Pasta banka, Privatbank, Rietumu banka, Rigensis banka un Swedbank. Vislielākais aktīvu atdeves rentabilitātes rādītājs no visām autores analizētajām bankām 2016.gadā ir Latvijas Pasta bankai – tie ir 5,2%.

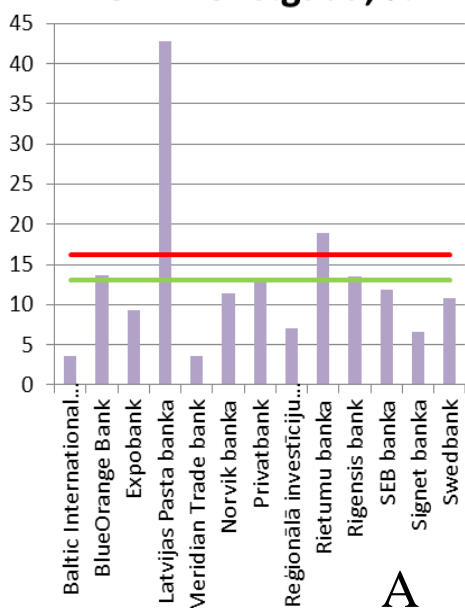
2017.gadā rentabilitātes rādītāju situācija banku nozarē Latvijā ir salīdzinoši strauji mainījies – ja 2016.gadā autores analizētās bankas darbojās ar peļņu, tad jau 2017.gadā vairākām bankām ROAA ir negatīvs – vairākas bankas strādā ar zaudējumiem. AS Citadele banka rentabilitātes rādītājs ROAA ir samazinājies, bet vēl saglabājies pozitīvs - kā redzams pēc 2.3. tabulas, Bankai ir samazinājusies peļņa no 36 miljoniem līdz 1,2 miljoniem eiro.

⁸¹ Autores izveidots, balstoties uz Latvijas finanšu nozares asociācijas datiem. Pieejams: <https://www.financelatvia.eu/nozares-dati/>

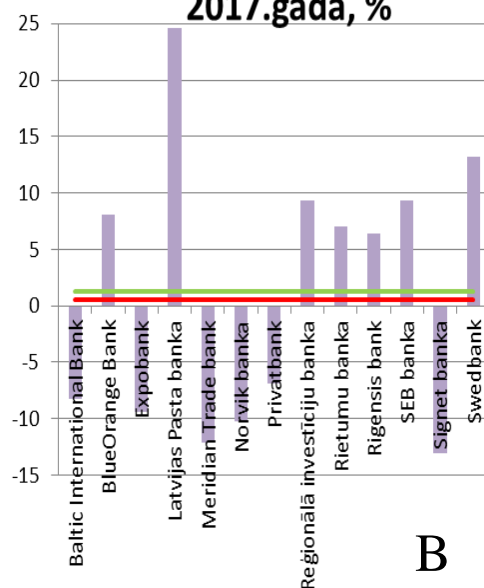
Savukārt 2018.gadā situācija ir uzlabojusies, salīdzinājumā ar 2017.gadu, pārsvarā visas bankas ir “atkopušās”, strādā ar peļņu, izņemot Baltic International Bank, Norvik banka un Privatbank. Citadele banka rentabilitātes rādītājs ROAA ir virs nozares vidējā rādītāja un tikai 4 bankām – Latvijas Pasta banka, Reģionālā Investīciju banka, Rietumu banka un Swedbank - ir vēl lielāks rentabilitātes rādītājs ROAA 2018.gadā.

Laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam AS Citadele banka gan aktīvu atdeves, gan kapitāla atdeves rādītāji ir bijuši pozitīvi, taču svārstīgi. Kopumā autore var secināt, ka 2016.gadā visām 3.4. attēlā analizējamām bankām ir bijuši salīdzinoši augsti rentabilitātes rādītāji, savukārt 2017.gadā tie ir strauji samazinājušies, bet 2018.gadā atkal nedaudz pieauguši, citām bankām tā arī atkārtoti nesasniedzot 2016.gada līmeni. Ja autore būtu investore, tad izvēlētos ieguldīt akcijās, kas pieder bankām, kuru rentabilitāte ir pozitīva kā minimums 3 gadu periodā, vēlams ar pozitīvu tendenci.

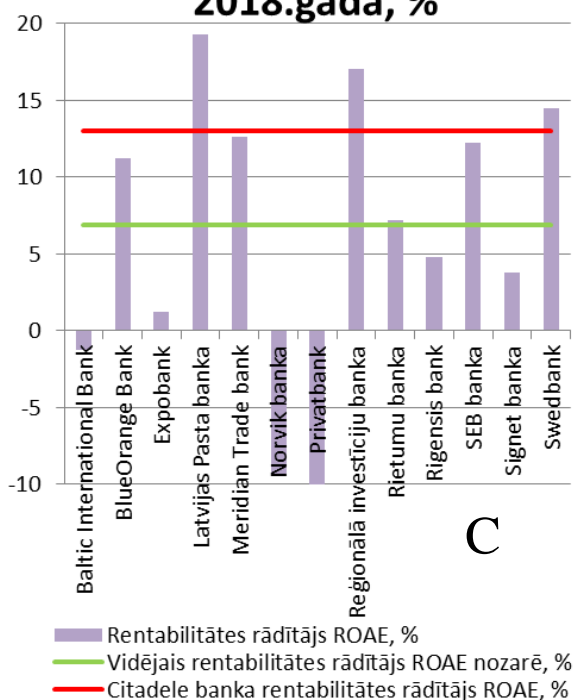
**Komercbanku nozares
rentabilitātes rādītājs
ROAE 2016.gadā, %**



**Komercbanku nozares
rentabilitātes rādītājs ROAE
2017.gadā, %**



Komercbanku nozares rentabilitātes rādītājs ROAE 2018.gadā, %



3.5. attēls Latvijas komercbanku nozares dalībnieku rentabilitātes rādītājs ROAE
A-2016.gads, B-2017.gads, C-2018.gads⁸²

AS Citadele banka kapitāla atdeves rentabilitātes rādītājs (ROAE) 2016.gadā bija aptuveni 16%, tātad uz vienu kapitālā ieguldīto eiro, iespējams nopelnīt 16 centus. 2016.gadā Bankas rādītājs bija augstāks kā nozarē vidējais rentabilitātes rādītājs ROAE par aptuveni 3 procentiem. Virs nozares vidējā rādītāja un virs AS Citadele banka rentabilitātes rādītāja 2016.gadā ir Latvijas Pasta banka un Rietumu banka. Taču pa vidu starp komercbanku nozares vidējā rādītāja un Citadeles rentabilitātes rādītāja ir BlueOrange Bank un Rigensis bank. Vislielākais kapitāla atdeves rentabilitātes rādītājs 2016.gadā ir Latvijas Pasta bankai – 43% (skat.3.5.attēla A).

Līdzīgi kā iepriekš analizētajam aktīvu atdeves rentabilitātes rādītājam ROAA, arī šim rentabilitātes rādītājam 2017.gadā vērojama izteikti negatīva tendence – vairākām bankām rentabilitāte ir negatīva. AS Citadele banka rentabilitātes rādītājs ROAE ir diezgan strauji samazinājies līdz 0,5%, salīdzinājumā ar 2016.gadu, līdz ar to nozares vidējais rādītājs ir nedaudz augstāks. Kā liecina 3.5.attēla B dati, sešām analizējamām bankām

⁸² Autores izveidots, balstoties uz Latvijas finanšu nozares asociācijas datiem. Pieejams: <https://www.financelatvia.eu/nozares-dati/>

rentabilitātes rādītājs ir negatīvs, tātad ieguldot vienu eiro kapitālā, investoram ir zaudējumi.

Salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu, situācija ir mainījusies uz pozitīvo pusi – ar negatīvu rentabilitātes rādītāju ROAE ir trīs bankas – Baltic International Bank, Norvik banka un Privatbank. AS Citadele banka rentabilitātes rādītājs ir palielinājies un sasniedz 13%, un tāpat kā 2016.gadā pārsniedz nozares vidējo rādītāju, kurš 2018.gadā ir 7%. Mazāks rentabilitātes rādītājs kā komercbanku nozares vidējais rādītājs, ja neskaita iepriekš minētās bankas ar negatīvu rentabilitāti, ir Rigensis bank un Signet bankai. Lielāks kapitāla atdeves rentabilitātes rādītājs ROAE kā Citadele bankai ir Latvijas Pasta bankai, Reģionālajai Investīciju bankai un Swedbank.

Kopumā analizējot 3.4. un 3.5.attēlus, autore vēlas vērst uzmanību, ka vislielākā kapitāla un aktīvu atdeve laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam no analizējamām bankām, bija Latvijas Pasta bankai – rentabilitātes rādītājs ROAE 2016.gadā sasniedza par 43%. Ja analizē AS Citadele banka rentabilitātes rādītājus, tad autore uzskata, ka tie bija svārstīgi, taču nesasniedza negatīvu rezultātu, tātad Bankai no 2016.gada līdz 2018.gadam ir bijusi peļņa.

SECINĀJUMI

1. Kopš 1995.gada ir pieņemts “Kredītiestāžu likums”, kurā ir stingrāki normatīvie noteikumi nekā pirms tam, un kredītiestāžu darbības regulējošās prasības ir saskaņā ar Eiropas Savienības direktīvām.
2. Latvijā sākot no deviņdesmitajiem gadiem tika ieviesti banku darbības normatīvi, no kuriem visi darbojas arī šobrīd.
3. No 2001.gada 1.jūlija Latvijā darbojas Finanšu un kapitāla tirgus komisija, kas regulē un pārrauga finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību, veicina ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību, kā arī tirgus attīstību un stabilitāti.
4. 2018.gadā Latvijas banku nozarē darbojās 20 kredītiestādes, no kurām 15 ir bankas un 5 ir dalībvalstu banku filiāles.
5. 2016.gadā bankas Citadele ieviestais instruments cilvēka kredīspējas noteikšanai tiešsaistē jeb kredītreitings uzlabos iedzīvotāju izpratni par savu kredīspēju un patēriņa kredītu procentu likmēm. No 2018.gada banka kredītreitingu tiešsaistē sāk piedāvāt arī uzņēmumiem.
6. No 2018. gada 3. marta Finanšu un kapitāla tirgus komisija uzticēja Citadelei veikt valsts garantētās atlīdzības izmaksu AS „ABLV Bank” noguldītājiem.
7. Citadele kļuva par pirmo banku Latvijā, kas mobilajā lietotnē ieviesa sejas atpazīšanas funkciju, lai autorizētos un apstiprinātu maksājumus.
8. AS Citadele banka pamatkapitāls ir EUR 156 555 796, ko veido vārda akcijas ar balsstiesībām ar katras akcijas nominālvērtību 1 EUR. Pamatkapitāla apmērs nav mainījies autores analizētajā periodā.
9. AS „Citadele banka” ir 28 filiāles un klientu apkalpošanas centri Latvijā, 1 filiāle Igaunijā un 1 filiāle Lietuvā. AB „Citadele bankas” ir 8 klientu apkalpošanas vienības Lietuvā.
10. AS Citadele banka neto procentu ienākumi autores apskatītajos gados ir pakāpeniski palielinājušies vidēji par 5661 tūkst.eiro katru gadu laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam.
11. Lai arī ir stabili pieauguši neto procentu ienākumi autores analizējamā 3 gadu periodā, t.i. no 2016.gada līdz 2018.gadam, pamatdarbības ienākumi kopumā

ir samazinājušies. Procentuāli apskatot, samazinājums ir par -7,2% un -3,7% attiecīgi salīdzinot 2017.gadu ar 2016.gadu un 2018.gadu ar 2017.gadu.

12. 2017.gadā AS Citadele banka bija vislielākais uzņēmuma ienākuma nodoklis – 25482 tūkst.eiro, kaut gan iepriekšējā gadā (2016.gadā) tas bija 1484 tūkst. eiro, bet 2018.gadā 42 tūkst. eiro. Tas saistīts ar uzņēmumu ienākuma nodokļa režīma grozījumiem.

13. AS Citadele banka laika periodā no 2016.gada līdz 2018.gadam bija pozitīvs darbības rezultāts – peļņa. Pelnītspējas tendenču attīstība banku sektorā kopumā bija pozitīva, tomēr atšķirības bija vērojamas starp bankām, kuras orientējās uz iekšzemes klientu apkalpošanu un pārējām bankām.

14. Lielāko daļu no AS Citadele banka aktīviem sastāda aizdevumi klientiem, tie ir 38% 2016.gadā no visiem aktīviem, savukārt turpmākajos aplūkotajos gados šis īpatsvars pieaug un 2018.gadā aizdevumi klientiem ir jau 50% no aktīviem. Tie pakāpeniski pieaug par 5,5%-6% gadā, līdz ar to autore varētu prognozēt, ka 2019.gadā tie būs vēl vairāk palielinājušies.

15. Latvijas komercbanku nozarē izsniegto kredītu apjoms, salīdzinot 2018.gadu ar 2017.gadu, ir palielinājies par aptuveni 5,3 miljardiem eiro. Šo straujo pieaugumu galvenokārt veicināja rezidentiem izsniegto kredītu apjoma palielinājums, kas, salīdzinājumā ar 2017.gadu, ir pieaudzis par 4 miljardiem eiro.

16. Autore konstatēja, ka kopējais banku sektora izsniegto kredītu apjoms 2018.gadā ir pārsniedzis noguldījumu apjomu par 0,5 miljardiem, līdz ar to var secināt, ka bankas 2018.gadā ir radījušas labvēlīgākus apstākļus kreditēšanai, salīdzinot ar 2017.gadu.

17. Pēc izsniegto kredītu apjoma AS Citadele banka 2018.gadā bija 4.vietā pēc Latvijas Finanšu nozares asociācijas apkopotajiem datiem.

18. Autore secina, ka lielāko īpatsvaru no Bankas bilances pasīviem sastāda klientu noguldījumi – tie ir vairāk kā 80% no visiem pasīviem. Lai gan 2018.gadā ir vismazākā klientu noguldījumu vērtība, tie tik un tā ir 83,2% no pasīviem.

19. AS Citadele banka aktīvi uz 2018.gada 31.decembri sastāda 10,46% jeb 2,3 miljardus eiro no visiem kopējiem banku sektora aktīviem (2018.gadā 22,273 miljardi eiro). Pēc aktīvu apjoma AS Citadele banka ierindojas 4.vietā Latvijas komercbanku nozarē.

20. AS Citadele banka kapitāla pietiekamības rādītājs 2016., 2017., 2018.gadā ir zem nozares vidējiem rezultātiem, bet stabili izpilda FKTK noteikto minimālo prasību 8% apmērā. Analizējamā periodā tas ir praktiski nemainīgs - ap 20%.
21. Analizējot trīs gadu periodā, autore secināja, ka vairākām bankām (Baltic International Bank, BlueOrange Bank, Meridian Trade bank, Norvik banka) kapitāla pietiekamības rādītājs ir pasliktinājies un tas ir ar negatīvu tendenci.
22. 2016.gadā un 2018.gadā AS Citadele banka likviditātes rādītājs izpilda noteiktās minimālās prasības, t.i. attiecīgi 70% un 100%.
23. SEB banka un Swedbank ir ar viszemākajiem likviditātes rādītājiem 2016.gadā un 2017.gadā.
24. 2016.gadā un 2017.gadā ne visas bankas izpildīja noteiktās minimālās pārējošās likviditātes prasības, bet 2018.gadā pilnīgi visas analizētās bankas ir izpildījušas likviditātes seguma rādītāja FKTK noteikto minimālo prasību 100% apmērā. Vidējais rādītājs nozarē 2018.gadā ir 460%.
25. Citadele banka aktīvu atdeves rentabilitātes rādītājs 2016.gadā ir nedaudz zemāks kā komercbanku nozares vidējais rādītājs šajā gadā. 2017.gadā AS Citadele banka rentabilitātes rādītājs ROAA ir samazinājies, bet vēl saglabājies pozitīvs, savukārt vairākām bankām tas ir negatīvs. 2018.gadā situācija banku nozarē ir uzlabojusies un Citadele banka rentabilitātes rādītājs ROAA ir virs nozares vidējā rādītāja. Līdzīga situācija ir arī kapitāla atdeves rādītājam ROAE šajā laika periodā.

PRIEKŠLIKUMI

Pamatojoties uz izdarītiem secinājumiem, autore izvirza šādus priekšlikumus:

1. Ņemot vērā noguldījumu apjomu samazināšanos, bet kredītu apjomu straujo pieaugumu 2018.gadā, AS Citadele banka vadībai būtu nepieciešams izveidot plānu, kā ieinteresēt banku klientus vairāk veikt noguldījumus, lai kopējais noguldījumu apjoms nākotnē palielinātos.
2. Lai vēl vairāk attīstītu un modernizētu AS Citadele banka darbību, autore iesaka emitēt obligācijas.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. LR *Kredītiestāžu likums*, 05.10.1995. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37426> (skatīts 02.04.2019)
2. LR *Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums*, 01.06.2000. (ar turpmākiem grozījumiem). Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=8172> (skatīts 07.05.2019.)
3. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.195, 28.12.2009. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=203169> (skatīts 02.04.2019)
4. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.199, 29.11.2016. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287170-kapitala-un-likviditates-pietiekamibasnovertesanas-procesa-izveides-normativie-noteikumi> (skatīts 02.04.2019)
5. **Acharya V.V., Shin S.H., Yorulmazer T.**, *Crisis Resolution and Bank Liquidity*, Review of Financial Studies, 24, issue 6, 2011, pp.42
6. **Kudinska M.** *Komercbanku riski un to atbilstība pašu kapitālam*. Monogrāfija. Rīga: Datorzinību centrs, 2005.gads, 296 lpp.
7. **Leonoviča L.** *Banku darbības vērtēšana*. Rīgas Tehniskā universitāte, 2005.gads, 68 lpp.
8. **Mietule I., Jackaniča A.**, *Uzņēmuma finanšu analīze*. Teorija un praktiskā pielietošana, Rēzeknes Augstskola, Rēzekne, 2013.gads, 66 lpp.
9. **Rose P.S.** *Commercial bank management*, Texas A&M University, Irwin, 2 edition, 1997, pp.768
10. **Saksonova S.**, *Banku darbība*. Latvijas komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, Rīga, 2006.gads, 197 lpp.
11. **Saksonova S.**, e-grāmata: *Centrālās bankas mērķi un funkcijas, monetārā politika. Komercbanku sistēmas darbība*. Rīga, 2010.gads. Pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/tool/print/index.php?id=16801#ch3433> (skatīts 10.05.2019)
12. **Solovjova I.** *Komercbanku sistēmas stabilitātes problēmas*. Monogrāfija. Rīga, SIA „Izglītības soļi”, 2009.gads, 265.lpp.

13. Solovjova I. studiju kursa *Finanšu un banku darbības rādītāji* lekciju prezentācijas. Pieejams: <http://estudijas.lu.lv/> (skatīts 11.05.2019)
14. Vaidere I. *Banku sistēmas attīstība Latvijā 1988-1997.*, Rīga, 1999.gads, 105 lpp.
15. Шеремет А.Д., Щербакова Г.Н. *Финансовый анализ в коммерческом банке*. Москва:, Финансы и статистика, 2002, 256 lpp.
16. Mednis L., Latvijas universitātes raksti 677. sējums, Ekonomikas un vadības zinātne. No: Latvijas banku sistēmas integrācijas procesa problēmas ES kontekstā. Autoru kolektīvs E. Dubras, L. Frolovas zinātniskajā redakcijā. – Rīga, Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2004, 502 lpp.
17. Eiropas Savienības Padome. Vienotais uzraudzības mehānisms. Pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/banking-union/single-supervisory-mechanism/> (skatīts: 03.05.2019)
18. Eiropas Savienības Padomes informācija. Pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/banking-union/single-rulebook/capital-requirements/> (skatīts: 03.05.2019)
19. Latvijas Bankas publikācija “Konkurence un koncentrācija Latvijas banku sektorā”. Pieejams: <https://www.bank.lv/komentari/403-publikacijas/averss-un-reverss/4428-konkurence-un-koncentracija-latvijas-banku-sektora> (skatīts: 05.04.2019)
20. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati. Pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/> (skatīts: 10.04.2019)
21. Latvijas finanšu nozares asociācijas dati. Pieejams: <https://www.financelatvia.eu/> (skatīts: 27.03.2019)
22. AS Citadele banka mājaslapa. Pieejams: <https://www.citadele.lv/lv/privatpersonam/> (skatīts: 06.04.2019)
23. AS Citadele banka 2016.gada pārskats
24. AS Citadele banka 2017.gada pārskats
25. AS Citadele banka 2018.gada pārskats